

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

Svetkovina TJELOVA
u našoj biskupiji

Pulska katedrala Uznesenja Marijina

Katedrala Uznesenja Marijina u Puli, stolna crkva pulske biskupije, izgrađena je krajem 4. i početkom 5. st. Prva građevina koja je nikla na ovom mjestu je manja crkva širine srednjeg broda današnje crkve, a sredinom 4. st. jednobrodna crkva sv. Tome. U drugoj polovici 5. st. je dograđena te dobila današnji oblik trobrodne bazilike. Pred bazilikom se izgradila krstionica i biskupski dvor, ali su srušeni polovicom 19. st. zbog seljenja biskupske sjedište u Rijeku.

Katedrala je bila bogato ukrašena zidnim freskama i podnim mozaicima, od kojih nije ostalo gotovo ništa. Prvi biskup bio je Antonius, vjerojatno od 510. - 547. godine. Crkva je doživjela i neke promjene, poput probijanja ulaza na južnom zidu za vrijeme biskupa Handegisa (857.- 862.), koji je kasnije zazidan. Godine 1242. za vrijeme mletačkog napada, crkva je djelomice porušena i zapaljena, a tek u 15. st. rade se veći popravci i rekonstrukcije. Klasicističko pročelje dobila je 1712. u vrijeme biskupa Bottarija, kada počinju značajni radovi obnove sklopa bazilike i baroknog zvonika, koji završavaju 1924. Samostojeći zvonik završen je 1707. godine, a građen je većim dijelom od kamenih blokova uzetih iz Arene. Ispod glavnog oltara nalazi se pet sarofaga s kostima: sv. Jurja, sv. Teodora, sv. Dimitrija, sv. Bazilija, sv. Flora i bl. Salomona, bivšega ugarskog kralja.

Ispred katedrale do polovice 19. st. nalazilo se groblje, danas je to park posvećen biskupu Jurju Dobrili.

Župnik katedrale je vlč. Vilim Grbac.

Spomendani

1. srpnja, Presveto Srce Isusovo, blagdan koji se u čitavoj Katoličkoj crkvi slavi od 1856., a od 1947. obilježava se kao Svjetski dan posvećenja svećenika.
2. srpnja, Pohod BDM – Beram, Karočba, Pazin, Pomer; 1991. preminuo vlč. Petar Matijašić, r. 1921. u Zamasku, zaređen 1946., službovaо u Brestu, Slumu, Lanišću.
3. srpnja, sv. Toma apostol, zaštitnik pulske biskupije, utemeljene u 6. st. – Katedrala Pula, Roč.
7. srpnja 2011. preminuo vlč. Ivan Stefanuti, r. 1942. u Lindaru, zaređen 1968. Biskupov tajnik, nastavnik pjevanja, kapelan u pulskoj katedrali, župnik u Trvižu i Motovunskim Novakima, Novoj Vasi (porečkoj) i Taru.
11. srpnja, sv. Benedikt, utemeljitelj benediktinaca, otac zapadnog redovništva, zaštitnikom Europe.
12. srpnja, sv. Mohor i Fortunat – župa Lindar, Roč (Krkuž).
13. srpnja, Majka Božja Bistrička, najposjećenije marijansko svetište u Hrvata, 1935. zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer proglašio Mariju Kraljicom Hrvata, papa Ivan Pavao II. u Bistrici 1998. kardinala Alojzija Stepinca proglašio blaženim.
16. srpnja, Gospa Karmelska – Boljunsко Polje, Tar.
17. srpnja, sv. Marina – župa Motovunski Novaki, sv. Marina (Labin).
20. srpnja, sv. Margaret – župa Štinjan; 2006. preminuo vlč. Ivan Mihovilović, r. 1922. u Premanturi, upravitelj župe Marijina rođenja u San Franciscu.
21. srpnja 1996. preminuo vlč. Mario Pavat, r. 1924. u Karočbi, zaređen 1953., od 1960. na službi u Vatikanu, počasni papinski prelat.
22. srpnja, sv. Marija Magdalena – župa Krnica (Mutvoran), Krasica, Škopljak (Gracišće), Zambratija (Umag); 2007. preminuo vlč. Janko Gortan, r. 1936. u Bermu, zaređen 1963., na službi u Kanfanaru, Cerovlju, Borutu, Grimaldi, Žminju.
25. srpnja, sv. Jakov – župe Bačva, Brda, Medulin; 2003. preminuo vlč. Ivan Buršić, r. 1920. u Katunu (Gracišće), zaređen 1947., službovaо u Šumberu, Gracišću, Črnici, Vrhu, Račicama, Gologorici, Pazu.
26. srpnja, sv. Joakim i Ana – Kras (Hum), sv. Martin Labinski.
31. srpnja, Ignacije Lojolski, utemeljitelj Družbe Isusove.

Enciklika Humanae vitae izazvala oluju prosvjeda

Papa Pavao VI. potpisao je 25. srpnja 1968. encikliku *Humanae vitae* koja je izazvala nezapamćenu buru, ne samo u svjetovnim, već i u crkvenim okvirima. Kardinal Joseph Ratzinger napisao je 1995. da je u novijoj povijesti Učiteljstva rijetko koji tekst postao znak protivljenja kao ova enciklika, podrugljivo nazvana „enciklikom pilule“.

Enciklika je odbacila umjetnu kontracepciju, hedonizam i politiku obiteljskog planiranja. Danas se pred zastrašujućim naletima genetske inženjerije pokazuje lucidnom i

proročkom kada izjavljuje da „ako se poslanje rađanja života ne želi izložiti proizvoljnosti ljudi, onda se ljudskoj vlasti neizbjegno moraju odrediti neprekoračive granice nad tijelom i njegovim funkcijama; granice koje ni jedan čovjek, pojedinac ili nositelj vlasti, ne smije prekoračiti“.

Istinski pobornici (i sljedbenici) pape Pavla VI. bili su krakovski nadbiskup, kardinal Karol Wojtyla (blaženi papa Ivan Pavao II.), te Joseph Ratzinger (aktualni papa Benedict XVI.), kojeg je upravo papa Pavao VI. imenovao kardinalom.

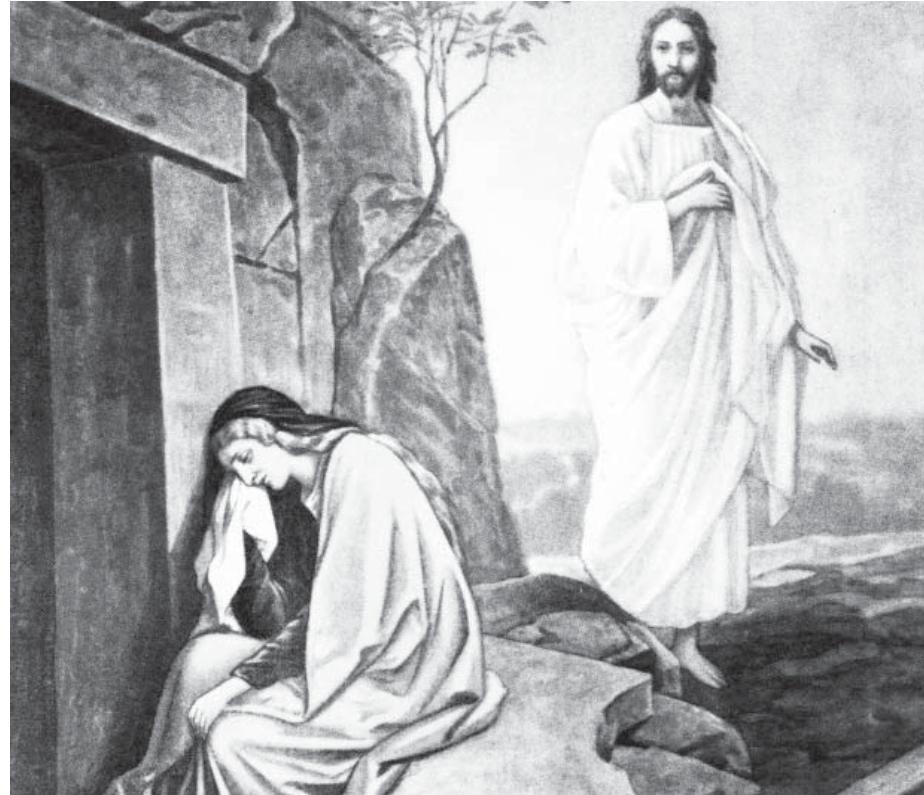
Kako postupamo s onim tko traži oproštenje?

Često i naša duša pati zbog naših postupaka i čina, zbog nemogućnosti da drugome oprostimo kad nas je povrijedio. Tako ne samo da našu dušu pritišće grijeh počinjenja nekog čina kada smo nešto loše učinili, nego je često naša duša zarobljena nemogućnošću, neželjenim praštanjem!

Piše Zdenka JELAČIĆ

Mariju Magdalenu pučka pobožnost štuje kao pokornicu koja je zadobila veliko oproštenje od samog Isusa Krista. Ono što svaki čovjek zadobije u sakramantu sv. isповijedi, oproštenje grijeha i milost da se udalji od grijeha i približi Bogu, to je Marija Magdalena dobila od samog Spasitelja! Taknuta Božjom milošću, počela je razmišljati o obraćenju. Nije se oglušila na Božji poticaj. Grad u kojem je grijesila bludno izabrala je i za mjesto pokore. Javno je grijesila pa je zato i odlučila javno činiti pokoru za svoje grijeha. Nije se osvrtala na ručanje i prijezir mnogih. Pismoznaci i farizeji htjedoše je osuditi, no Isus ih je suočio sa samima sobom riječima: 'Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen. Ni ja te ne osuđujem. Idi i odsada više nemoj grijesiti' (Iv 8). Jedan za drugim, počevši od starijih, počeli su odlaziti. Suzama kajanja prala je Isusove noge, svojom kosom ih brišala, pomašću mazala i nije ih prestajala cjelevati. Njeno se srce očistilo jer ju je Njegova ljubav iscjelila.

Isus joj ne prigovara zbog njezinih grijeha, mana, propusta, već je oslobođa od zloga, grijeha zbog čega je mnogo patila. Često i naša duša pati zbog naših postupaka i čina, zbog nemogućnosti da drugome oprostimo kad nas je povrijedio. Tako ne samo da našu dušu pritišće grijeh počinjenja nekog čina kada smo nešto loše učinili, nego je često naša duša zarobljena nemogućnošću, neželjenim praštanjem! Isus ne osuđuje Mariju Magdalenu zbog počinjenih grijeha, već joj pred svima prašta i pokazuje da je božansko milosrđe i ljubav veća od svih grijeha i slabosti! Kako mi postupamo s nekim tko od nas traži oproštenje zbog nečeg učinjenog, napose ako nam je drag, ako ga voli-

Marija Magdalena

mo? Isus daje divan primjer da druge ne osuđujemo i ne odbacujemo zbog njihovih slabosti, već da im praštamo i pokazujemo da su voljeni.

Marija Magdalena uz Isusov križ

Isus je Mariju Magdalenu spasio od fizičke smrti, ali ono što je još važnije i od duhovne. Ona Isusu za ovu novu mogućnost života uzvraća ljubavlju u najtežim njegovim trenutcima života. Kad su ga sví ostavili na križnom putu, ona nije, već ga je pratila sve do križa, groba. Apostol Ivan, koji je jedini od apostola pratio Isusa i njegovu Majku na Kalvariju, piše: »Uz križ Isusov stajahu majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena.« (Iv 19, 25). Zahvalnost, vjera

i ljubav dovode Mariju Magdalenu pod Isusov križ. Ona je primjer ustrajne i neopozive ljubavi prema Isusu.

Magdalena – prva navjetiteljica Isusova uskrnsnuća

Evangelist Ivan opisuje kako je Marija Magdalena nakon što je Isus bio položen u grob došla drugi dan «rano ujutro» oplakivati mrtvog Učitelja i prijatelja. Kad je došla, ostaje zaprepaštena, kamen je s groba odmaknut i grob je prazan, pa je pohitala o tome izvijestiti Šimuna Petra i drugog učenika kojega je Isus ljubio: «Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga ostaviše!» Žena koja je trebala biti kamenovana zbog svojih grijeha, nakon susreta s Isusom sad postaje prva navjetiteljica Isusova uskrnsnuća.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Robert Buršić

Ana Cvitan

Ilija Jakovljević

Tomislav Milohanić

Željko Mrak

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč

tel: 052/429-034

fax: 052/429-039

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko i likovno oblikovanje

Marijan Markežić

Grafička priprema

Gabrijel Erman

Tomislav Erman

Tisak/Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Ziro račun

2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: *Tijelovska procesija u Žminju*

Sadržaj

Crkvena godina

Kako postupamo s onim tko traži oproštenje?

3

Godina vjere

Duh Sveti – Sveta Crkva

5

Kronika

Umirovljen biskup

6

Ivan Milovan

Mlada misa fra Klaudija Milohanovića

7

Duhovna obnova u Puli

8

Susret obitelji u Milanu

9

Pedeset godina mature

10

Hodočasnici iz Pićna

11

Stota obljetnica župe u Marčani

12-14

Hodočašće žminjske župe u

Mariju Bistrigu

15

Proslava svetkovine Tijelova

16-18

diljem Istre

19

Blagdan sv. Antuna u Puli

Djeci nužan medijski odgoj

Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu i Odjel za medije Matice hrvatske priredili su sredinom lipnja dvodnevni znanstveni simpozij s temom *Mediji i djeca*. Osobitu pozornost privukla je tema *Mediji i nasilje – oblici, učinci i regulacija*, koju je otvorio dr. Jerko Valković s riječke Teologije. Nasilje preko televizije postaje sastavni dio naše kulture, rekao je, i doživljava se kao spektakl. Iako ga neki opravdavaju tobožnjim izazivanjem katarze, nasilje je isključivo u službi kreiranja industrije zabave.

Karakteristike modernih masovnih medija i njihovu ulogu u našem životu sažeо je publicist i teolog Ivica Šola ističući kako je „samo postojanje medija oblik prisile jači od bilo koje ideologije“. Mediji nas prisiljavaju da se stavimo u njihovu službu, oni mijere našu ljubav, računaju indeks sreće, ali, ne treba zaboraviti, i otkrivaju istinu.

Zaključeno je da bismo odgovorili svim izazovima, potreban nam je medijski odgoj. Takvi se programi na Zapadu provode već desetljećima. Potaknuto je stoga pitanje uvođenja medijske pedagogije u hrvatski školski sustav. Medijska kultura zasad se obrađuje isključivo u sklopu hrvatskoga jezika, što se svodi na promatranje medija isključivo kao umjetnost, bez razvijanja svijesti o ostalim aspektima i učincima.

Blaženik sutra

Bliži se beatifikacija Miroslava Bulešića

20

Mladi

Upoznajmo Istru

21

Pismo iz Rima

Godina vjere

22

Politika i društvo

Loša vlast ne proizvodi dobру politiku

23

Kultura

Koncerti u Labinu, Poreču i Rovinju

24

Torinsko platno u Kanfanaru

25

Hrvatska Istra

Biskup Dobrila – nacija arhivske izložbe

26/27

Feljton

Crkva u Istri u poraću

28/29

Savjeti

Bolesti vena:

dubokavenska tromboza

30

Beside

Čakule pod ladonjom

31

Duh Sveti – Sveta Crkva

Duh Sveti tvori Crkvu, rađa Crkvu, surađuje s Crkvom, gradi Crkvu, posvećuje Crkvu, tješi ju, hrabri, krijepi, potiče, sabire, čini ju sveopćom i osposobljava za svjedočenje. On je princip njene svetosti, katoliciteta i jedinstva, njena postojanja i opstojanja, On je jamstvo i jamac njene budućnosti.

Piše
don Luka
PRANJIĆ

Posljednji članak vjerovanja, na prvi pogled, može nam se učiniti kao nabrajanje, odnosno, nizanje, međusobno nepovezanih stvari, koje nismo mogli nigdje "utrpati", a izgledaju bitne, pa ih je stoga bilo uputno spomenuti na kraju. Međutim, slijed je Vjerovanja itekako logičan, te čini savršeno povezanu cjelinu.

Vjerujem u Duha Svetoga

U Apostolskom vjerovanju spominje se samo Duh Sveti, bez previše eksplikacija i tumačenja. Mladu Crkvu nisu toliko zanimali odnosi unutar Trojstva i način izlaženja Duha Svetoga. To će tek kasnije, uslijed pojavka mnogih hereza, postati predmet interesa saborskih Otaca. Prva kršćanska zajednica morala je izreći nešto o sebi, samoodrediti se, progovoriti o svome identitetu. Upravo je Duh Sveti ključ razumijevanja identiteta Crkve. Duh Sveti tvori Crkvu, rađa Crkvu, surađuje s Crkvom, gradi Crkvu, posvećuje Crkvu, tješi ju, hrabri, krijepi, potiče, sabire, čini ju sveopćom i osposobljava za svjedočenje. On je princip njene svetosti, katoliciteta i jedinstva, njena postojanja i opstojanja, On je jamstvo i jamac njene budućnosti, on je "duša" Crkve.

Što je uopće Crkva?

Crkvu je teško definirati. Kada kažemo da je ona zajednica Kristovih vjernika, mistično Tijelo Kristovo ili sjeme Kraljevstva Božjega na zemlji, tek donekle imamo pravo, ona jest sve to, ali i još puno toga. Odnosno, bolje rečeno, ona je sada to, ali što će biti, ne znamo.

„Crkva ima obilježje „sakramenta“ (otajstva) iz sljedećeg razloga: otkriva nam svoj uzvišeni identitet, istinu o sebi, u toj „glinenoj posudi“ povijesti, u kojoj se vidi sva njena slabost, sukobi i bitke sa zlom i grijehom u sebi i oko sebe. Posluživši se jezikom fizike, možemo reći da se „kinetička energija“ Crkve čini neznatnom dok je njena“ potencijana energija“ nevjerojatnih razmjera i snage.

Tek eshatološko stanje Crkve predstavlja njen pravi identitet. Drugim riječima, Crkva, po svojoj biti, nije to što jest, nego ono što će u Eshatonu postati, a o tome možemo samo, s više ili manje uspjeha, nagadati. Crkva ima obilježje „sakramenta“ (otajstva) iz sljedećeg razloga: otkriva nam svoj uzvišeni identitet, istinu o sebi, u toj

"glinenoj posudi" povijesti, u kojoj se vidi sva njena slabost, sukobi i bitke sa zlom i grijehom u sebi i oko sebe. Posluživši se jezikom fizike, možemo reći da se "kinetička energija" Crkve čini neznatnom dok je njena" potencijana energija" nevjerojatnih razmjera i snage. Vrlo mi je draga usporedba R. Cantalamesse ovozemaljske Crkve s ovozemaljskim Kristom: Isus u dronjcima, na podsmjeh ljudima, siromašan, neugledne vanjštine identificira se s putujućom Crkvom, često isto neugledne vanjštine, nimalo nalik na sjajnu Kristovu zaručnicu, na podsmjeh ljudima, u dronjcima svoje ljudske krvosti i grešnosti koja, unatoče svemu tome, baš kao ni Isus, ne može sakriti i potisnuti božansku silu i mora se preobraziti, kao Isus na Taboru, pokazavši svijetu sav svoj sjaj i uzvišeno dostojanstvo.

Po čemu je Crkva sveta? Da bismo odgovorili na to pitanje, prvo treba definirati pojам svetosti. Ako se svetost shvati kao apsolutno odsustvo zla, onda Crkva nije sveta. Na takav način svet je samo Bog i oni koji su s Njime u vječnosti. Dakle, svetost Crkve, ove naše putujuće, barem za sada, nije u tome. Crkva je sveta ontološki (po naravi), po pozivu i po obećanju. Po naravi zato što je Duh Sveti djelatan u njoj i jer joj je Krist glava, ona je Božja stvar, tvorevina, dana ljudima i od ljudi satkana. Po pozivu zato što smo po Kristu u Duhu na svetost pozvani, upravo onu svetost i savršenstvo Oca nebeskoga. Po obećanju zato što već sada u sakramentalnom i liturgijskom životu Crkve imamo predokus eshatološkog zajedništva, odnosno, onog stanja svetosti i blaženstva gdje više neće biti borbe protiv zla i grijeha, rasutosti, truda i napora, misijskog poslanja i zaloganja, ograničenosti, raspadljivosti i neizvjesnosti, slutnje, tajne i nagađanja. Upravo je ta sveta Crkva katolička mjesto osoba u zajedništvu na kojem se zaslugama Kristovim te djelovanjem Duha Svetoga zadobiva oproštenje grijeha, iščekuje uskrsnuće tijela i postiže život vječni. Amen.

Umirovljen biskup Ivan Milovan

Mons. Ivan Milovan

POREČ Povodom umirovljenja mons. Ivana Milovana, biskupa porečkog i pulskog, donosimo kratke izjave samog biskupa i v. d. kancelara Biskupije.

Svima je već poznato da je mons. Ivan Milovan zatražio od Svetog Oca umirovljenje – ponudio je ostavku. Dana 14. lipnja 2012. godine službeno je i objavljeno preko Apostolske nunciature u Republici Hrvatskoj da je Sveti Otac prihvatio njegovu ostavku.

Papa Benedikt XVI. prihvatio je ostavku mons. Ivana Milovana od službe pastoralnog upravljanja Porečkom i Pulskom biskupijom, u skladu s odredbom kanona 401 § 2 Zakonika kanonskoga prava, objavio je danas, 14. lipnja, otpravnik poslova Apostolske nunciature u Republici Hrvatskoj mons. Mauro Lalli.

Istovremeno nasljeđuje ga mons. Dražen Kutleša, dosadašnji biskup koadjutor istoimene biskupije.

„Mons. Ivanu Milovanu zahvaljujemo za sve godine njegova upravljanja biskupijom porečkom i pulskom i za sve dobro koje je tijekom tog vremena činio. Od Gospodina molimo za njega obilje zdravlja i svako dobro da i kao umirovljenik još mnogo godina može služiti Bogu i ljudima.

Mons. Draženu Kutleši, novom biskupu ordinariju, želimo također obilje Božje milosti i vodstva Duha Svetoga da mudro i razborito, kako je to već i do sada činio, upravlja povjerenom mu biskupijom za dobro svih vjernika i ljudi koji žive na ovim prostorima“, rekao je Sergije Jelenić, v. d. kancelara Biskupije.

Mons. Ivan Milovan, sada biskup u miru, u svojoj izjavi poručuje:

Nedavno sam Svetom Ocu Benediktu XVI. predao ostavku na službu dijecezanskog biskupa porečkog i pulskog. Tu je ostavku Sveti Otac prihvatio te je danas, u četvrtak

14. lipnja u 12 sati, vijest o tome službeno objavljena. Pokojni bl. Ivan Parao II. pred 14 godina imenovao me je porečkim i pulskim biskupom i tu sam službu do danas prema svojim skromnim mogućnostima nastojao savjesno obavljati. Zahvaljujem svima koji su mi od početka moje službe pastira u ovoj mjesnoj Crkvi pomagali u služenju: u prvom redu srećnicima, redovnicama i redovnicima, zatim vjernicima laicima te gradanskim vlastima i svima koji su mi bili od pomoći u obavljanju službe dijecezanskog biskupa.

Siguran sam da će moj naslijednik mons. Dražen Kutleša, koji kao dosadašnji biskup koadjutor automatski preuzima službu dijecezanskog biskupa u Poreču, znati savjesno i mudro upravljati ovom časnom i dragom biskupijom te mu u tom smislu želim kako Božji blagoslov, tako i dobru suradnju svećenika i vjernika laika te svih odgovornih u društvu. Na tu dobru suradnju pozivam sve članove naše Crkve u Istri. Mons. Kutlešu preporučujem dobroti, pažnji i molitvi svih naših vjernika!

Nagrada i priznanje vlč. Ivanu Maciniću

PAZIN Nagradu Povelja grada Pazina povodom dana Grada Pazina "kao znak priznanja za dugogodišnji pastoralni rad u župi Beram i za ostvarene rezultate u području zaštite kulturne baštine te za obnovu i očuvanje crkvenih objekata u Bermu" dobio je Ivan Macinić, župnik u župama Tinjan i Beram. Povelju je uručio predsjednik gradskog vijeća Grada Pazina Stjepan Gabrić, prof.

SVETVINČENAT U povodu Dana općine Svetvinčenat, 22. lipnja, vlč. Ljubomiru Biliću posthumno je dodijeljena povelja počasnog građanina

Prof. Stjepan Gabrić i vlč. Ivan Macinić

na svečanoj sjednici općinskog vijeća Svetvinčenta. U ime majke prerano preminulog vlč. Bilića, povelju je primio svećenik Rikardo Lekaj. Kako je

rečeno u obrazloženju dodijeljena mu je za svekoliki doprinos u vjerskom djelovanju i povezivanju vjerske zajednice i mladih. (L)

Mlada misa fra Klaudija Milohanovića

POREČ, SV. IVAN OD ŠTERNE Na blagdan Rođenja Ivana Krstitelja, 24. lipnja, u veličanstvenom zdanju Eufrazijske bazilike fra Klaudio Milohanović, domaći sin, slavio je svoju mladu misu, uvezviši za svoje svećeničko geslo „Sve mogu u Onome koji me jača.“ (Fil 4,13) „Danas slavimo svetkovinu Rođenja Ivana Krstitelja. Rođenjem Ivana Krstitelja rođeni su prvi taktovi nade; čovječanstvo je počelo pjevati novu melodiju spasenja, Božji darovani govor svijetu, koji sadrži neizbrisivu životnu temu da je Bog ljubav.“

Hrabro, mladomisniče Klaudio, sine franjevaštva, s ljubavlju i pjesmom u srcu! Bog te neizmjerno ljubi! Postoji veliki razlog što je baš tebe dao, baš tebe odabrao. Neka se i po tebi pronese svijetom veličanstvena pjesan o milosti i ljubavi Božjoj, o kojoj je sv. Franjo tako zanosno pjevao i cjelinom svog bića živio i svjedočio. Slijedi zdušno njegovo geslo: mir i dobro! Dragi mladomisniče Klaudio, budi revni svjedok vjere slijedeći primjer svetoga Franje! Molimo i molit ćemo Boga i Nebesku Majku za ustrajnost, hrabrost, postojanost u tvom svećeničkom, franjevačkom zvanju. Za tebe će moliti i tvoji dragi roditelji. I ti za njih. Rasti i cvjetaj tamo gdje si posijan, na Božjoj njivi tvoga poslanja!“ istaknuto

Mladomisnik Klaudio Milohanović

je u pozdravnom govoru fra Klaudiju Milohanoviću na mladoj misi u Eufrazijskiji. Uz više svećenika, franjevaca iz Rijeke, Zagreba, Virovitice, mladoj misi su nazočili mladomisnikovi kolege i prijatelji s franjevačke bogoslovije u Zagrebu, roditelji Sonja i Armando te rodbina i mnogobrojni vjernički puk. U nadahnutoj propovijedi fra Krunoslav Albert iz Virovitice govorio je o osebujnom životnom putu mladomisnika Klaudija te o blagoslovu i milosti Božjeg poziva koji uvijek iznenađuje. Klaudio Milohanović rođen je 1980. godine. Nakon završetka osnovne škole u Višnjaru i Srednje grafičke u Bujama, radi na raznim poslovima, nastavlja studij u Italiji te studij na franjevačkoj bogosloviji na Kaptolu. Lanjske godine primio je đakonat te je kao đakon bio na praktikumu u župi sv. Antuna Padovanskoga u Virovitici

od listopada prošle godine do polovice lipnja ove godine.

U predvečerje blagdana Rođenja Ivana Krstitelja mladomisnik fra Klaudio slavio je mladu misu u rodnoj župi sv. Ivana od Šterne, koja tog dana proslavlja svog patrona. Izuzetno svečano i radosno ozračje obavilo je župu svetog Ivana Krstitelja, koja je nakon dugo vremena iznjedrila svećenika iz svojih redova. Na mladoj misi sudjelovali su i prijašnji župnici, a s posebnim poštovanjem i ponosom sjetili su se svećenika ove župe koji su u nebeskoj domovini, a napose dr. Alda Starića. Veoma zanosnu i poticajnu homiliju izrekao je propovjednik fra Ivan Miklenić s Trsata potvrđujući smisao redovničkog i svećeničkog zvanja u propovijedanju Radosne vijesti, življenu vjere i svjedočenju istine, kao što je to svojim primjerom pokazao preteča Isusov – Ivan Krstitelj. Izuzetno topao dan grijao je iznutra i izvana; mala žrtva za veliku radost, koja je kulminirala u blagdanskoj procesiji oko crkve uz pjesmu, molitvene zazive i nošenje Presvetog oltarskog sakramenta rukama mladomisnika Klaudija. Po završetku mlade mise i primljenog mladomisničkog blagoslova nastavljeno je druženje uz agape ispred župne crkve. (T. M.)

Duhovna obnova u Puli

PULA Prve nedjelje lipnja dvadesetak bračnih parova Porečke i Pulskog biskupije okupilo se u Sv. Antunu u Puli na duhovnu obnovu i zajedničko druženje. Povod ovom okupljanju bio je poseban i protekao je u izuzetno emotivnom ozračju. Naime, okupljeni 'vikendaši', predvođeni bračnim parom Žufić, priredili su oproštajni susret fra Frani Deliću, duhovniku Zajednice bračnih susreta Porečke i Pulskog biskupije, koji nakon šest godina gorljivog i nesebičnog rada u obiteljskom pastoralu za bračne parove u našoj biskupiji odlazi na službu u Split. Fra Frano je zahvalio okupljenima na prijateljstvu i mnogim zajedničkim vrijednim aktivnostima tijekom ovih godina. Prijateljstvo oplemenjeno ljepotom i dobrotom svoj temeljni motiv ima u ljubavi prema čovjeku i prema Bogu. Biranim riječima, posegnuvši za pjesmom Halila Gibrana „O prijateljstvu“ iz knjige „Prorok“, fra Frano je na najbolji mogući način satkao svoje

Okupljeni bračni parovi Porečke i Pulskog biskupije

osjećaje u suptilno i lucidno tkanje Pjesnika. Okupljeni bračni parovi su i pojedinačno zahvalili svom duhovniku, podarivši mu uz zahvalne riječi i nekoliko prigodnih darova koji će ga stalno podsjećati na drage ljudе s kojima je dijelio toliko toga u predanosti i jed-

nostavnosti. Uslijedila je retrospekcija slajdovima kojima su se okupljeni prisjetili mnogih susretanja i događanja tijekom šest proteklih godina. Susret pun emocija, bogat i sadržajan, zaključen je sv. misom zahvalnicom, a druženje je nastavljeno uz slatki agape. (T. M.)

Raspjevana mladost Pulskog dekanata

PULA U nedjelju 3. lipnja, o blagdanu Presvetoga Trojstva, u pulskoj katedrali Uznesenja BDM održan je treći susret dječjih zborova Pulskog dekanata. Mališani iz sveukupno pet, što gradskih, što prigradskih župa, okupili su se zajedno sa svojim roditeljima, vjeroučiteljima i voditeljima zborova kako bi pjesmom iskazali molitve i zahvale nebeskome Ocu. Nakon uvodnog pozdrava koji je okupljenima uputio pulski dekan i katedralni župnik mons. Vilim Grbac, susret je započeo zajedničkom pjesmom svih okupljenih „Kriste u Tvoje ime“. Zborove je uz prigodno predstavljanje repertoara najavljuvala voditeljica programa Snežana Gerencir. Prvi su se predstavili mali pjevači iz župe sv. Josipa koji su uz gitarsku pratnju Marinka Tomića te uz voditeljicu Jelenu Orober Bastijančić izveli pjesme: „Ne boj se jer ja sam s tobom“ i „Napustiti nas može“. Zatim su o Božoj snazi pjevali mali pjevači iz župe sv. Pavla pjesmama „Silan je

Bog“ i „Mi želimo uzdić Isusa“, a napose dojmljive bile su njihove izvedbe pjesama „Ja gradim prijateljstvo“ i „Bog te ljubi“ koje su popraćene zanimljivom koreografijom u koordinaciji voditelja Gorana Pitinca i Snežane Gerencir. Male pjevačice Dječjeg zabora župe sv. Roka iz Galizane iskazale su na osobit način svoju privrženost Majci Božjoj i njenu Sinu pjesmama „Madre io vorrei“ (Majko, ja bih željela) i „Ti loderò Signore“ (Hvalit ēu te, Gospodine), uz pratnju Martine Vojsković na orguljama te voditeljicu Annamariju Moscarda. Pretposljednji su se predstavili mališani zbor „Glasnici Kristovi“ iz župe Krista Spasitelja u pulskom naselju Veli Vrh. Oni su pjesme „Slava Jagancu“ i „On dolazi da spasi nas“ otpjevali uz instrumentalnu pratnju Luke Rovisa i uz voditeljicu Luciju Roce. Posljednji su nastupili članovi zbor Svetе Margarete iz Štinjana koji su u pratnji Tee Mužić na orguljama te župnika Ivice Butkovića na gitari

zahvalili Isusu pjesmama: „Sreća od samoga Boga“, „Dajemo ti slavu“, „Ti dao si nam čvrstu riječ“ i „Dođi u srca“. Zatim su mališani iz Štinjana izveli i dio recitacija iz svog ovogodišnjeg pravopričesničkog programa koji je s djecom pripremila vjeroučiteljica Ana Pletikos. Po završetku glazbenog dijela, zahvalnice voditeljima zborova uručio je vlc. Maksimiljan Buždon, župnik pulskog župe sv. Josipa. Prije kraja sva su djeca pozvana izaći pred oltar kako bi zajedničkom pjesmom zahvalili Gospodinu za taj divan doživljaj ispunjen radošću druženja i prekrasnim pjesmama. Susret je završio na najljepši mogući način – stotinjak zvonkih dječjih glasova radosno je zajedno otpjevalo „Svi slavimo“, ispunivši tako najljepšom, iskrenom radošću života tu drevnu katedralu. Po završetku glazbenog dijela svi okupljeni nastavili su druženje u atriju župnih prostorija uz zasluženo osvježenje. (G. KRIZMAN)

Susret obitelji u Milanu

Od 30. svibnja do 01. lipnja održan je Međunarodni teološko-pastoralni kongres. Program kongresa bio je koncipiran tako da holistički i interdisciplinarno obradi obitelj, rad i slavljenje u obitelji, crkvi i društvu s teološkog, ekonomskog, političkog, sociološkog, psihološkog, antropološkog i kulturološkog aspekta. Obuhvaćao je 6 plenarnih predavanja, obrađeno 25 tema uz sudjelovanje 104 govornika iz 154 zemlje, sa svih 5 kontinenata. Na kraju je kardinal Ennio Antonelli, predsjednik Papinskog vijeća za obitelj iznio plenarne zaključke od kojih izdvajamo :

Danas moramo braniti nedjeljno slavljenje od agresije potrošačkog društva tako što ćemo nedjelju posvetiti obitelji i braći te pokazati solidarnost prema onima kojima je uskraćeno nedjeljno slavljenje, a briga za dobre međuljudske odnose može rješiti mnoge gospodarske krize i dati perspektivu za budućnost.

Preljep je osjećaj biti predstavnik naše ljepote Hrvatske; osjećali smo se ponosno i počašćeno. Na susret smo zajedno putovali s predstavnici iz Dubrovnika, Hvara, Splita, Šibenika, Zadra, Oguštine, Zagreba, Boke Kotorske i Bosne. Međunarodni susret obitelji otvara granice, zbljžava obitelji. Uočavamo da svi mi imamo slične poteškoće i probleme koje jedino uz pomoć Isusa

Na susretu obitelji u Milanu

Krista rješavamo, te svaki dan uzdignite glave gledamo Njega. On je taj koji daje snagu, mir i radost življenja svakog dana. Vidjevši toliko različitih obitelji (iz preko 150 zemalja) uvidiš da nisi sam, da obitelji žive, da imaju puno djece i da nas ovakvi ili slični susreti jačaju i podržavaju istinske vrednote. Na velesajmu - Fieramilano konstruktivno je bilo čuti predavanja vrhunskih izlagatelja, kardinala, doktora teologije i nadasve svjedočenja obitelji. Djeci, a među njima bio je i naš sin Ivan, sudiocima u Kongresu priređeno je bilo veliko iznenadenje; predstavili su im se sportski prvaci u atletici i odbojci iz Italije. Nevjerojatno je kako su svjedočili svoju vjeru i snagu koja dolazi od Boga Oca. Prisustvovali smo dočeku pape Benedikta ispred Katedrale il Duomo. Bilo je veličanstveno! Mnoštvo obitelji iz cijelog svijeta činilo je jednu obitelj. Susret krizmanika i pape Benedikta na stadionu San Siro neopisiv je

događaj kojega ćemo pamtit. 80.000 krizmanika s pjesmom, neprekidnim pljeskom dočekalo je Papu uz mnoga svjedočanstva. Nikako da to ushićenje i žamor utihnu, no kad je kardinal najavio molitvu, stadionom je zavladao nevjerojatni mir. Cijeli je stadion bio spremjan za molitvu zapušnut Duhom Svetim, mirom i ljubavlju. Susreti, pitanja i odgovori obitelji iz raznih zemalja i pape Benedikta u komunikaciji i dijalogu dočarali su nam ljubav i brigu za obiteljske vrednote. Nedjeljna sv. misa s milijun ljudi – mnogo obitelji s djecom! Naša srca preplavili su osjećaji pripadnosti jednoj Crkvi. Pljeskanje, mahanje zastavama, oduševljenje vladalo je prije početka sv. mise. S početkom sv. mise silno mnoštvo ljudi utorulo je u mir i svetost mise. Uključujemo se u molitvu za zajedništvo obitelji, pouzdamo se u našu nebesku Majku i predajemo joj obitelji u zaštitu. (Orjana i Marino ROCE)

Skupština Katoličkog obiteljskog centra "Nazaret"

ISTARSKE TOPLICE U sklopu obiteljskog druženja u Istarskim toplicama zadnje subote lipnja održana je i Godišnja izborna skupština Katoličkog obiteljskog centra "Nazaret". Uvertira u samu skupštinu bio je Marijin križni put dr. Tomislava Ivaničića predvođen vlč. Milivojem Korenom, a pojedine postaje čitali su, izmjenjujući se, predstavnici obitelji. Kako se uspinjući obzor širio, a znoj cijedio, svačija duša postajala je otvorena za nebeske blagosti i milosti. Nakon Križnog puta održana je Godišnja izborna skupština Centra Nazaret na kojoj je biran novi Upravni odbor i Nadzorni odbor. Za novog predsjednika Udruge izabran je Josip Ružić iz Kaštelira. Vlč. Milivoj Koren zahvalio je voditeljima obiteljskih skupina, darovavši im prigodne knjige.

Podijeljen je Listić Udruge za lipanj-kolovoz 2012. Druženje je nastavljeno na samom sljemenu stijene uz poeziju Vesne Petrić Terzić i čitanje duhovnog promišljanja duhovnika Udruge vlč. Darka Zgrabića Samo je u Bogu mir, dušo moja. (T. M.)

Križni put udruge Nazaret

50 godina mature

PAZIN U utorak 19. lipnja u Pazinskom kolegiju-klasičnoj gimnaziji susreli su se bivši učenici (tadašnji sjemeništari – kandidati za svećeništvo), maturanti generacije 1962. kako bi proslavili 50. obljetnicu mature. Od 28 učenika te generacije okupilo se njih 17. U periodu kada su oni pohađali Kolegij ustanova je nosila ime Biskupsko sjemenište s hrvatskom klasičnom gimnazijom, a sama zgrada izgrađena je 1913./1914. godine za smještaj učenika tada jedine hrvatske gimnazije u Pazinu. Nakon okupljanja, započeo je razredni sat, a prozivku im je održao jedini živući od njihovih tadašnjih profesora – mons. Ivan Bartolić, devedesetdvogodišnji župnik Lindara i Sv. Marije Magdalene. Kako to i priliči razrednom satu, svaki je od nazočnih ukratko iznio svoj životopis. Nakon toga slijedila je zajednička sv. misa koju je u koncelebraciji svih prisutnih svećenika predvodio mons. Toljanić. U prigodnoj homiliji zahvalio je svemu Bogu za proteklih 50 godina te sve pozvao na molitvu za pokojne kolege. Ta generacija maturanata tadašnjeg Biskupskog sjemeništa iznjedrila je vrijedne ličnosti koje su svojim radom i sposobnostima tijekom radnog vijeka, svatko u svom dijelu, dali značajan doprinos općem dobru. Povrh toga, ta je generacija dala i osam svećenika. Osim klera, i oni koji su odabrali svjetovno životno usmjerenje postigli su značajne

Maturanti generacije iz 1962. godine

rezultate, neki čak i u akademskom miljeu diljem Europe. Nakon razrednog sata, vlč. Ivica Kordić, sadašnji ravnatelj Kolegija, poveo ih je u obilazak Kolegija i učeničkog doma. Susret se nastavio uz zajednički ručak, pri kojem je mons. Toljanić svoje kolege počastio Vrbničkom žlahtinom. Usljedilo je višesatno druženje uz nezaobilazno prisjećanje na ta minula vremena i zajedničke uspomene, a kako bi sjećanja bila što življia, pobrinuli su se inicijatori ovog susreta Franko Matukina, Josip Koraca i Viktor Lakošeljac izradivši za tu prigodu nekoliko uvećanih tadašnjih zajedničkih razred-

nih fotografija s imenima svih iz generacije. „Učenici“ su se nakon višesatnog druženja razišli bogatiji za jedno lijepo i značajno iskustvo. No, taj bi susret trebao imati posebno značenje i za sadašnje polaznike Kolegija: uspjeh koji su na svojim životnim putovima postigli ti bivši učenici od prije pola stoljeća trebao bi služiti kao uzor i poticaj sadašnjim generacijama, koje, iako u drugaćijim vremenima i okolnostima, imaju mogućnost pružiti svoj doprinos sveopćem dobru; stariji su im pokazali da se ta mogućnost može i treba ostvariti. (G. K.)

Proslava Dana hrvatske državnosti

KAŠTELIR U Kašteliru se već više od pet godina svečanom sv. misom obilježava Dan hrvatske državnosti. Ove je godine svečanu euharistiju predvodio buzetski župnik Marijo Žmak uz koncelebraciju još 8 svećenika. Domaći je župnik mons. Marijan Kancijanić u pozdravnom govoru podsjetio nazočne da je i Isus volio svoju domovinu te nam tako pokazao primjer i dao svoje domoljublje u baštinu. Prije završetka sv. mise molilo se za sve one koji su tijekom svih povijesnih razdoblja dali život za Hrvatsku, a posebno

za hrvatske branitelje u Domovinskom ratu. Nakon sv. mise svi okupljeni vjernici, gosti i župljeni, pozvani su ispred crkve na ugodno druženje uz kolače i domaće vino. (L)

MARČANA Misu povodom Dana državnosti u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla ove je godine služio vlč. Andelko Kaćunko u koncelebraciji s vlč. Ivanom Princom, vlč. Hrvojem Okadarom, vlč. Blažom Bošnjakovićem i župnikom Jeronimom Jokićem.

Don Kaćunko je u propovijedi naglasio da ovo turbulentno vrijeme traži od nas zajedništvo te da budemo nositelji nade i optimizma. „Domovina je Božji dar koji trebamo čuvati i sačuvati“, poručio je don Andelko. Dan državnosti u marčanskoj župi slavi se već šesnaest godina uz pomoć Udruge hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata, a začetnik je vlč. Marijan Kancijanić. Nakon svete mise, saznajemo od župnika Jokića, uslijedio je kulturni program i domjenak za sve sudionike. (L)

Nebeskoj Majci u Mariju Bistricu

MARIJA BISTRICA U subotu 2. lipnja, iz drevnoga grada Pićna, predvođeni župnikom vlč. Antunom Kurelovićem, zaputila su se tri puna autobusa putnika-vjernika u Mariju Bistricu. Krenuli smo s promišljanjima o Marijinu svetištu, o čudotvornom dva puta zagubljenom pa pronađenom kipu, ali i o životu našega blaženika Alojzija Stepinca koji je rado hodočastio upravo bistričkoj Djevici. Nakon dva kraća zaustavljanja i okrjepe po putu, stigli smo i do našeg odredišta – Marije Bistrice, odnosno Majke Božje Bistrice.

Prije sv. mise hodočasnici su obavili obred Križnoga puta po veličanstvenim, divljenja vrijednim postajama, postavljenim po serpentinama zelenoga marijobistričkoga brežuljka ponad našega najvećega nacionalnog marijanskog svetišta. Nakon srcu i duši poticajnog Križnog puta, energična i glasna zvona pozvaše nas na svečanu Euharistiju. A sv. misa je bila nesvakidašnja i rijetko viđena.

Naime, sv. misa bila je predvođena i sva u znaku djece. Katolički vrtići grada Zagreba i njegove okolice toga su dana bili glavni gosti Isusove gozbe. Zasigurno su vesele i razdragane grupee mnogobrojnih „pčelica“, „iskrica“, „vraptića“, raznih Malih Terezija od Djeteta Isusa, pod svojim šarenim i živopisnim bojama otvorile svako srce na sv. misi i ispunile ga općom radošću, zapravo, zbog nazočnosti živoga Velikoga Boga u tim malim dječjim srcima, u njihovim dječjim dušama i glavicama.

U tu se sliku svakako uklapaju i razdragana lica njihovih voditelja, među kojima najviše časnih sestara. Razgališilo je srca slušati te dječje glasice dok uvježbano čitaju molitvu vjernika pa je prozivka predvoditelja Euharistije rektora Svetišta vlč. Zlatka Korena svake od tih vrtičkih skupina pozdravom i odzdravom Aleluja od strane cijelog puka izgledalo kao opće veselje i povezanost svih, velikih i malih, roditelja, vjeroučitelja, odgojitelja i djece.

Uz mnoge druge vjernike, sv. misi na otvorenom, u ovom lijepom zagonskom kraju, zajedno s nama Pićancima nazočilo je još Istrana. Tu smo se, naime, susreli s hodočasnicima župe Katedrala iz Pule, predvođenima mons. Vilimom Grpcem i vlč. Maksimilijanom Buždonom.

S pokojim crvenim licitarskim srčekom za one koje volimo, ispunjeni pravim Marijinim srcem, krenuli smo put Varaždina, našega lijepoga baroknoga grada. Tu smo razgledali bogatu župnu crkvu uz kraće upoznavanje s njezinim znamenitostima i dragocjenostima. Naš je župni zbor tu otpjevao dvije pjesme, čime smo se pjevajući poklonili Bogu i zahvalili Mu za ovo dobro i lijepo hodočašće.

Krenuli smo kući obnovljeni u svakom smislu, poglavito duhovno. Tijekom cijelog puta molili smo, pjevali, pričali, smijali se – jednostavno, bili zajedno u lijepom. (D. S.)

U Rimaniće molitvom krunice

RIMANIĆI Na blagdan Duhova već desetu godinu zaredom, župljani Pićna hodočaste Majci Božjoj čija se kapelica nalazi u selu Rimanići, a koja je ujedno posvećena sluzi Božjem Miroslavu Bulešiću. Veselu grupu hodočasnika predvodio je vlč. Antun Kurelović, uz molitvu krunice sa slavnim otajstvima i pjesmu nebeskoj Majci. I, kao i ranijih godina, nakon poklona i molitve pred posvećenom kapelicom vrijedne žene počastile su hodočasnike domaćim kolačima i pićem. Ovo lijepo hodočašće ovdje nije završilo. Iz Rimanića je obitelj Jelenić sve hodočasnike pozvala na domjenak na svoje imanje u šumi, ispod sela Medigi. U svojevrsnoj oazi mira uz vrlo srdačne i gostoljubive domaćine Ljubicu i Miru, tu su ih dočekali i njihovi jeleni i srne. U smiraj dana, uz pjesmu „Kaj morem ti neg’ reč: od vseg ti srca fala“ oprostili su se od domaćina.

Domjenak u šumi blizu sela Medigi

U Pedrovici, podno Pićna, prije posljednje etape povratka, uz virkanje bijelog mjeseca na već noćnom nebu, zaorila se pjesma Tiha noć se eto spusti,

moj Isuse, laku noć! Nakon doživljene ljepote druženja i ugodom ispunjenih srca i duše vratili su se hodočasnici Pićna svojim kućama. (D. S.)

Crkva prati vjernika od

Župa sv. Petra i Pavla je do 1583. dio mutvoranske drevne župe, do 1912. mutvoranska kapelacija, a od te godine samostalna župa, kojom trenutno upravlja vlč. Jeronim Jokić; u novije vrijeme župnici Marčane bili su Dragan Domšić, Ivan Štoković, Marijan Kancijanić i Dariusz Szymanski.

Napisao i snimio Robert BURŠIĆ

Datumi su važni trenutci, poput kilometarskih znakova, da bi prepoznali hod, značenje života, institucije... Obilježili smo jubilarnu 2000. godinu velikom obnovom vjere, temelja Crkve. Jubileji su događaji buđenja vjere. Stota obljetnica župe sv. Petra i Pavla nije velika obljetnica s obzirom da u Biskupiji imamo župa s većom, dugogodišnjom tradicijom. *Novija je župa, ali za nju važan događaj*, naglasio je u svojoj propovijedi mons. Ivan Milovan, biskup u miru, prigodom proslave jubileja marčanske župe na blagdan sv. Petra i Pavla. S biskupom su koncelebrirali mons. Marijan Kancijanić i vlč. Ivan Princ te svećenici Ivan Štoković, Dariusz Szymanski, Frane Kurelović, Marijan Jelenić, Milivoj Koren, Drago Petrović, Josip Peteh, Hrvoje Okadar i marčanski župnik Jeronim Jokić. Lijepa župna crkva s novim klupama, koje je Biskup ovom prigodom blagoslovio, bila je puna, a pjevao je župni zbor. Biskupa, svećenike i vjernike na početku mise pozdravio je u ime župnog vijeća Feručo Radolović. On je naglasio da je biskup Milovan uvijek našao vremena za ovu župu, Crkvu, koja je duhovna i moralna vertikala. U župi, rekao je, u materijalnom i duhovnom smislu puno je napravljeno zahvaljujući župnicima koji su ovdje službovali.

I biskup Milovan naglasio je marljivost svećenika, župnika, kojima je povjerenia zajednica vjernika. Župa je više od društva, udruge, ona je obitelj koju vezuje zajednička vjera. Ona je Isusova poruka „činite ovo meni na spomen“. Zajedno molimo Oče naš, za misu se rukujemo...crkva stvara zajedništvo ljudi, obitelj, i svi su pozvani dati svoj doprinos. Darove je biskupu Milovanu

Marčanska župna crkva

i bivšim župnicima predala obitelj Jerome. Na kraju mise, u prigodnom domjenku ispred crkve, nastupili su članovi KUD-a Rakalj.

Trodnevnicu predvodio don Milivoj Bolobanić

Završnoj svečanosti blagdana i proslave stogodišnjice župe sv. Petra i Pavla u Marčani prethodila je trodnevница koju je predvodio don Milivoj Bolobanić, egzorcist, generalni vikar

Zadarske nadbiskupije, autor glasovite knjige „Kako prepoznati zamke Zloga“. Nazočni su don Bolobanić slušali s velikom pozornošću, veli marčanski župnik Jeronim Jokić, a poslije su svjedočanstva dodatno potvrdila kako je tema jako aktualna.

Kapelanija drevne mutvoranske župe

Marčana pripada Vodnjanskom dekanatu. Od uspostave hrvatske samostal-

kolijevke do groba

Svećani ulazak na misno slavlje

nosti općina je s nešto manje od četiri tisuće stanovnika, čija se morska crta proteže od Raškog zaljeva do Budave. Marčana je općina sa samim Dvorima: Belasovi, Drakarovi, Dražini, Galantovi, Kabolini, Mitrovi, Pavini, Pecinovi, Pudinovi, Šantini. Prvi se put spominje 1243. kao Marzana u aktu prisege Pule na vjernost Veneciji (Andreas et Joanes de Marzana). Ime vjerojatno potječe od imena imanja Marciana, koje je pripadalo obitelji Marcia. Do 1583. dio je mutvoranske župe, a od tada do 1912. mutvoranske kapelaniye. Nadžupa Mutvoran bila je jedna od najstarijih u Pulskoj biskupiji, a područne crkve bile su kavranska, krnička i marčanska. Mutvoranski kaštel podignut je u 5./6. st., tri stoljeća kasnije feud je pulskih biskupa, nakon Uskočkog rata (1615. – 1618.) i velike kuge 1630. izgubio je na važnosti. Središte nadžupe je do 1787. kada je premješteno u Krnicu. Marčanu su 1853., nakon epidemije kužnih bolesti, naselile mnogobrojne dalmatinske obitelji, a potom i grčke obitelji. Trobrodna župna crkva sv. Petra i Pavla izgrađena je u 15. st. Sačuvan je plutej s pleterom iz 9. st. i elementi bizantske arhitekture. Više je puta nadograđivana i proširivana. Zvonik odvojen od crkve, izgrađen 1846., visok je 25 metara.

Srednjovjekovna crkva sv. Antuna Padovanskog, produžena je na kraju 17. st., posvećena 1709.

Preživjet će ovaj narod

Za vrijeme Prvog svjetskog rata (1915. – 1918.) mnogo je mještana bilo evakuirano u Moravsku i Češku, gdje su mnogo prepatili, što je naglasio i biskup Milovan u propovijedi.

U župnom arhivu čuvaju se spisi o rođenima i umrlima u evakuaciji. Nakon Prvog svjetskog rata uslijedila je talijanska uprava, odnarođivanje, pa su uslijedile nedaće Drugoga svjetskog rata i nakon njega vjernici i svećenici su proganjani. Sada nas zapljuškuju valovi liberalizma i materijalizma. Treba ipak zaključiti zajedno s biskupom Milovanom: Ovaj je narod u povijesti preživio sve teškoće. Preživjet će ih i dalje.

Marčanski župnici

U novije vrijeme u župi sv. Petra i Pavla službovali su Dragan Domšić koji je lani proslavio zlatnu misu, Ivan Štoković, donedavni generalni vikar Porečke i Pulske biskupije Marijan Kancijanić, Dariusz Szymanski, svećenik rodom iz Poljske, kojeg je naslijedio aktualni župnik Jeronim Jokić, koji je mladu misu imao prije dvije godine. „Prvu godinu nastojim što bolje upoznati ljude, prilike, kontekst života... Relativno se dobro snalazim s obzirom da sam promijenio mnoga mjesta i sredine. Kada je u pitanju pastoral, prioritet je uvijek isti: posluživati Gospodina u spašavanju neumrlih duša. Ukaživati ljudima na Nebo za koje se trebamo spremiti prije susreta s Kristom“.

Svećana sv. misa povodom proslave 100 godina župe

Okupljeni vjernici

kaže vlč. Jokić. Napominje da je profil vjernika različit: od onih koji uistinu žive po vjeri i od vjere, do onih koji se udaraju u prsa kako su veliki vjernici, a nisu u stanju niti se prekrižiti. „Posvetiti se treba svima, a možda najviše vjernicima koji žele rasti na putu vjere i biti apostoli u svojoj sredini“, mišljenja je marčanski mladi župnik. Kada je riječ o svećenicima, kažimo da je don Luka Kirac (1860. – 1931.), nakon otpjevane mlade mise u Medulinu, služio kao kapelan u Marčani. Talijanske su ga vlasti zatočile i odredile mu mjesto prebivanja u Rakotulama, gdje i umro. U Marčani je na službi bio i svećenik Ivan Barbalić (1842. - 1920.), rodom iz Baške, koji je djelovao u duhu narodnog preporoda. Godine 1903. zabranjeno mu je držati vjerouauk u školi.

Kršćanstvo tijekom povijesti Marčane

Godine 1993. održan je znanstveni skup prigodom 750. obljetnice prvog pisanog spomena mjesta i 100. obljetnice osnivanja hrvatske čitaonice, koju je utemeljio 1893. dr. Matko Laginja, a Talijani nasilno zatvorili 1918. godine.

Izlaganja sa znanstvenog skupa tiskana su 1994. u *Marčanskom zborniku*, u kojem je i izlaganje tadašnjeg marčanskog župnika Ivana Štokovića „Kršćanstvo kroz povijest Marčane“. On također spominje da je povijest kršćanstva, Crkva u Marčani, najuže povezana s poviješću drevnog Mutvorana te napominje: „Izgleda da su mutvoranski župnici zanemarivali hrvatsko stanovništvo zbog nepoznavanja jezika, zbog čega se papinom izaslanstvu potužio narod Krnice i Marčane, te vjerojatno od tada potječe pravo da je taj narod sebi bira jednog kapelana uz onoga koga je izabrao nadžupnik, a biskup ga je uveo u službu.“

Vlč. Štoković zaključuje da je Crkva bila čuvrica i vjerskoga i nacionalnoga identiteta. „Narod ovog kraja – piše – živio je skromno, često u oskudici materijalnoj i duhovnoj. Pučanstvo je u svom najvećem dijelu bilo nepismeno do pojave prvih škola.

Primjera radi možemo napomenuti navod iz *Protocolla* 1818. gdje se iznosi kako očevi daju privolu za udaju malodobne kćeri i maloljetnog sina za ženidbu. Svi odreda bili su nepismeni:

potpis je bio znak križa, a župnik je zapisao o kojim se ljudima radilo“.

Narod je imao svoju Crkvu. U crkvi i oko crkve odvijao se sav njegov život, Crkva je bila odgojiteljica naroda „u zgodno i nezgodno vrijeme“, ističe vlč. Štoković. Čovjek vjernik nije živio sam niti je umirao sam.

Istaknuo je da su sva narodna slavlja bila usko povezana s Crkvom i crkvenim slavlјima. „Narod se okupljao u svojoj crkvi i oko nje svake nedjelje i na blagdan. Masovna okupljanja, sajmovi su se održavali na blagdan zaštitnika župe, patrona. Zasigurno je od davnine na Petrovu bio najveći skup naroda u Marčani. Od pamтивjeka sve do 1953. Marčanci su organizirano hodočastili u matičnu crkvu u Mutvoran drugi dan po Uskrsu i drugi dan po Duhovima... Manje grupe dolazile su do 1976., iako ne *processionaliter*. Mnogi naši stariji mještani lako se prisjećaju lijepе tijelovske rascvjetane procesije po Marčani. Bila su postavljena četiri improvizirana oltara: na trgu, na raskrižju za Dragu, kod Sv. Antuna i pred župnom crkvom. Cijelo je selo bilo okićeno zelenim jasenom, prozori kuća cvijećem. U povorci se nosio križ, zastava, a središnje mjesto u procesiji bio je baldahin s Presvetim. Narod je masovno sudjelovao“, svjedoči vlč. Štoković.

Zapisao je da su vrlo dojmljive bile i procesije po poljima koje su bile ukinute 1955. Tijelovska procesija održavala se do 1964., kada su je komunističke vlasti zabranile.

„Crkva je pratila čovjeka, vjernika od kolijevke do groba. Čvrstog sam uvjerenja – napisao je vlč. Štoković – da je najvrjednija knjiga koju Marčana uopće posjeduje, matična knjiga krštenih u kojoj su prva krštenja upisana 1663. godine.“

Hodočašće žminjske župe u Mariju Bistricu

MARIJA BISTRICA U subotnje jutro 9. lipnja s *placa pred criekron* u Žminju, dvama autobusima otputili smo se na hodočašće u svetište Majke Božje Bistričke.

U Mariju Bistricu hodočasti se još od 1684. godine, a tamo se svake godine okupi na tisuće vjernika, na više od pedeset stalnih hodočašća, od početka travnja do kraja listopada. Hodočašća su vezana uz velike crkvene blagdane, posebno one vezane uz Majku Božju. Mi smo se pridružili 44. hodočašću bolesnih, starih i nemoćnih osoba te medicinskog osoblja.

Stigavši u Bistricu uz molitvu i pjesmu, najprije smo posjetili *Karmel Majke Božje Bistričke* – samostan bosonogih sestri karmeličanki koje su u Hrvatsku došle 1939. godine na poziv zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca. Temeljni kamen za ovaj *Karmel Majke Božje Bistričke i blaženog Alojzija Stepinca* blagoslovio je 11. rujna 1994. papa Ivan Pavao II. Iste godine kardinal Franjo Kuharić započeo je s izgradnjom samostana. Kada je 3. listopada 1998. papa Ivan Pavao II. svečano proglašio blaženim Alojziju Stepincu u Mariji Bistrici, sestre karmeličanke uselile su u samostan. Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić posvetio je crkvu i blagoslovio Karmel 12. veljače 2000., a sestre karmeličanke su se istoga dana zatvorile u klauzuru. Časna sestra nam je predstavila njihov red i život neprestane molitve, šutnje i osame kao uvjeta sabranosti, ali i obvezu rada u zajednici jer se uz redovne kućanske poslove časne sestre bave i izradom različitih rukotvorina.

Vrijeme do mise na otvorenom iskoristili smo za duhovnu i tjelesnu okrjepu. Ispovijedi su bile u crkvi, a većina je obišla Križni put. Križni su put zamislili nadbiskup Antun Bauer i blaženi Alojzije Stepinac pa su tako 1943. godine postavljene prve četiri postaje od mramora u prirodnoj veličini koje su isklesane u Italiji, a kasnijih godina

Žminjski hodočasnici u Mariji Bistrici

podignute su nove postaje Križnog puta koje su djelo naših poznatih akademskih kipara: Krune Bošnjaka (V. postaja), Ante Orlića u suradnji s Marijom Ujević (XIII.), Stanka Jančića (VII., IX., XI., XV.), Ante Orlića (X., XII., XIV.), Josipa Poljana (VI.) i Ante Starčevića (VIII. postaja).

Posebno milosno bilo je na euharistijskom slavlju u prostoru Crkve na otvorenom bl. Alojzija Stepinca koje započelo je u 11 sati, uz desetak svećenika koncelebranata, među kojima je bio i naš župnik vlč. Jordan Rovis. Misu je predvodio bistročki kapelan vlč. Luka Slijepčević. Svoju je nadahnutu propovijed usmjerio prema bolesnima i između ostalog rekao kako bolest i patnja nedužnih oduvijek stavljaju na kušnju naš ljudski život i kako baš u bolesti čovjek otkriva svoje pravo lice, a mi želimo ozdraviti samo za ovaj život. Međutim, Isus kada ozdravlja, on ozdravlja za Kraljevstvo Božje. Za vrijeme liturgijskog slavlja podijeljen je i sakrament bolesničkog pomazanja, a poslije mise bio je blagoslov nabožnih predmeta.

Poslije ručka krenuli smo prema dvorcu Lužnica kod Zaprešića. To je jednokatni dvorac, građen poslije turške opasnosti, vjerojatno na položaju nekadašnjeg kaštela, pa njegova namjena nije obrambena nego je namijenjena stanovanju, kako nam je lijepo

objasnila časna sestra Berislava koja nas je vodila kroz dvorac. Važnost i ljepota pročelja naglašena je i balkonima s obiju strana s kovanom ogradom s inicijalima Levina Raucha. Pritom nas je časna ponovno upozorila kako je prizemlje bilo namijenjeno posluži pa je tako ono jednostavnije izvedeno od kata koji je bio namijenjen višim društvenim slojevima. Potom smo razgledali unutrašnjost dvorca, a časna nam je pričala o povijesti toga dvorca, o njegovim vlasnicima i namjenama tijekom povijesti. Razgledali smo kasnobaroknu kapelu svetog Križa koja se nalazi na katu, čiji je položaj pažljivo biran s obzirom na dnevnu svjetlost. I ostale prostorije vrlo su dojmljive bez obzira što je izvorni namještaj uglavnom izgubljen, ali je s puno pažnje nadomješten izvornim namještajem iz vremena gradnje Lužnice, ali zato su prelijepo originalne kalijeve peći iz druge polovice 19. stoljeća koje su se ložile iz hodnika kako oni koji su tu živjeli ne bi bili uznemiravani nečim tako prozaičnim.

Meni se posebno dojmilo Svetohranište, u sadašnjoj kapeli, koji su izradili štićenici Zajednice Cenacolo. Sam dvorac smješten je u prelijepom ambijentu s огромnim okolnim imanjem, parkom, jezerom. Čak ni kiša koja je pratila naš posjet dvorcu nije mogla pokvariti ni sakriti tu izvanrednu ljepotu i našu ushićenost njome. (N. G.)

Proslava svetkovine Tijelova

Svetkovina Tijelova svake godine obnavlja u kršćanima radost i zahvalnost za Isusovu euharistijsku prisutnost među nama. Slavlje je Tijelova veliki javni bogoštovni čin kojim se časti euharistija, sakrament u kojem je Gospodin prisutan i izvan slavlja, da bi bio uvijek s nama, svakoga sata i svakoga dana.

Priredio Tomislav MILOHANIĆ

Kršćanska zajednica tijekom stoljeća, gdje god je to moguće, na blagdan Tijelova izlazi na ulice, raskrižja, putove, podižući nebeski Kruh pred oči svega kršćanskog naroda. Na taj se dan, prema jednoj neprolaznoj tradiciji, na ulicama i trgovima održavaju svečane procesije s Presvetim Oltarskim Sakramenton. Svetkovina Tijelova svake godine obnavlja u kršćanima radost i zahvalnost za Isusovu euharistijsku prisutnost među nama. Slavlje je Tijelova veliki javni bogoštovni čin kojim se časti euharistija, sakrament u kojem je Gospodin prisutan i izvan slavlja, da bi bio uvijek s nama, svakoga sata i svakoga dana. Iz dijeljenja se toga Kruha također rađa i obnavlja sposobnost dijeljenja života i dobara, da nosimo breme jedni drugih, da budemo gostoljubivi i otvoreni drugima. I ove godine diljem Porečke i Pulsko biskupije, u mnogim župama, kroz gradiće i sela, organizirane su svečane tijelovske procesije uz sudjelovanje mnogobrojnih vjernika.

Pićan

Ovu su veliku i za svakog katoličkog vjernika važnu svetkovinu Presvetog Tijela i Krvi Kristove u Pićnu proslavili najprije svečanom sv. misom u pukom ispunjenoj župnoj crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije, a potom i procesijom po samom naselju. Misnim čitanjima i riječima vlč. Antuna Kurelovića u propovijedi te kasnijim obrednim čitanjima i zazivima u procesiji, kao i prigodnim izvanskih urešima unutar crkve i na procesijskim postajama, sve je bilo nadahnuto Isusovim riječima prepričim Židovima, ali i vjernicima danas i uvijek. Posebni gosti

Tijelovska procesija u Kašteliru...

na Isusovoj gozbi ove svetkovine, zasigurno su bili mali bijeli prvpričešnici, kao bijeli ljiljani, u dugačke bijele haljine odjeveni, koji su složno pratili Presveteto na njegovu putu po postajama u procesiji, posipajući stazu ružnim laticama. Doprinos ovome slavlju dale su i mnoge vrijedne ruke koje su očistile balkon ispred crkve, ubrale prigodno bilje za ovaj blagdan, koje je ljepotom resilo glavni oltar u crkvi, pokrajnje oltare, ali i bogato postavljene oltare na procesijskim postajama. Svi su procesijski oltari po postajama imali svoju posebnu draž i ljepotu, svi su izdašno nudili svoje cvijeće i plodove, miris i ljepotu novog života: zelenožuti klasi pšenice, veliko lišće trsova roda okičeno viticama, ljubičaste lavande, ružičaste, crvene ruže, poljski slak, stolisnik, ivančice; razna Božja ljepota s naših polja i livada. Posebno se isticao oltar ispred kuće obitelji Franković, koji je kao prava živa kapelica sav bio nat-

kriven, udomljen isplet enim zelenilom i cvijećem. Uz svako ljudsko srce koje je toga svečanog i velikog dana slavilo živoga Krista u Kruhu i Vinu i uz sve to raznobojno bilje, posebnu simboliku i svoj doprinos ovom blagdanu dali su i bijeli, miomirisni ljiljani na padini brijege, u gotovo nepristupačnom mjestu, podno staroga grada Pićna. Usprkos zaboravu ljudi i korovu koji ih je sapinjao, uporno su stremili svome Stvoritelju i kao da se i oni u svoj toj ljepoti dodoše pokloniti Presvetome na putu procesije.

Svetvinčenat

Svetvinčenat je obavilo ozračje uzvišenog mira dok se u crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije proslavljala svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove. Svečanu misu predvodio je župnik Rikard Lekaj nakon koje je krenula tijelovska procesija, praćena

diljem Istre

pjesmom župnog zbara. Kraj svakog od četiriju oltara zastalo se i molilo. Naime, župljeni tradicionalno po ulicama svog gradića na uobičajenim mjestima postavljaju oltare koje ukrašavaju svetačkim slikama i sezonskim cvijećem. Ova tradicija živi već stotinu godina među Savinčentinima te time svjedoči Božju prisutnost, koja je vječna i dostupna svima koji je žele, traže i njeguju.

Labin

Kao što svaki kraj ugrađuje svoje posebnosti u javno štovanje Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramantu, tako neke specifičnosti nalazimo i u Labinu, gradu i dekanatu. Zahvaljujući prijašnjem župniku Željku Zecu, tu se procesija svečano organizira na razini grada i Dekanata sedam godina za redom. Tradicija je svesrdno nastavljena i s novim župnikom Milivojem Korenom. Procesija se organizira uobičajenim putom uz zidine Staroga grada – Gornjeg Labina. Oltare podižu župe Podlabin, Raša i Rabac, svaka po jedan, a župa Labin postavlja zadnji oltar u blizini župne crkve u Starom Labinu. U procesiju se uključuje popriličan broj sudionika iz čitavog grada i nešto iz okolice, a sudjeluju svi svećenici Dekanata i gradski zborovi. Posebnu čar procesiji dala je labinska limena glazba izvodeći duhovne pjesme, a nastavili su druženje i poslije procesije, čime su na svojevrstan način proslavili 10. obljetnicu obnovljenog djelovanja.

Žminj

Od davnine se u Žminju brižljivo održavala i njegovala tijelovska procesija koja je odisala dušom naroda. Godine 1952. taj je običaj naprasno prekinut, da bi 1961. godine, za župnikovanja vlč. Rudolfa Zafrana, procesija bila obnovljena te se neprekidno na tu svetkovinu održava do danas. Uobičajenim putom, uličicama gradića Žminja, uz četiri

Labinu...

postaje koje brižljivo uređuju mještani, održavala se i ovogodišnja tijelovska procesija predvođena župnikom Jordanom Rovisom. Na putu kojim procesija prolazi, mještani ukrašavaju prozore cvijećem, nabožnim slikama, bijelim plahtama koje vijore niz zidove, a iznose za tu prigodu i raznorazne vase cvijeća na vanjska stubišta. U procesiji se nose dva križa, baldahin, četiri prigodna svjećnjaka, stijeg sv. Mihovila, žminjskog patrona, a djeca i prvopričešnici u bijelim odorama posipaju iz košarica proljetno cvijeće. Cijeli je gradić i okolica u ozračju svetkovine koja je vjerničkom puku posebno pri rasla srcu.

Kaštelir

Župe Kaštelir i Labinci, osim svečanih proslava svojih patrona, kada se organiziraju procesije po mjestima uz sudjelovanje više svećenika i brojnih vjernika, od davnine redovito održavaju i tijelovske procesije. Tako je bilo i za ovogodišnju svetkovinu Tijelova. U Kašteliru tijelovska procesija kreće po uobičajenom putu u središtu mjesta. Na tom se putu nalaze četiri oltara koje tradicionalno uređuju

stanovnici obližnjih kuća. Župljeni su radosno i u velikom broju sudjelovali na ovogodišnjoj tijelovskoj procesiji koju je predvodio župnik Marijan Kancijanić, a djevojčice i dječaci ispred Presvetog Tijela Kristova posipali su put laticama cvijeća, začuđenim očima motreći živopisnu povorku vjernika. Putem je župni zbor pjevalo marijanske i pjesme posvećene Isusu. Na kraju su se svi župljeni okupili u crkvi sv. Kuzme i Damjana na blagoslovu cvijeća.

Oprtalj

Proslava Tijelova i održavanje tijelovske procesije imaju u Oprtlju posebno burnu i uzbudljivu povijest. Godine 1950. zadrugari predvođeni lokalnim komunistima za vrijeme sv. mise prevrnuli su voz sijena i srušili zid kako bi onemogućili održavanje tijelovske procesije. Tijelovska procesija nije se održavala do 1974., kada je održana na trgu ispred crkve i tako do 1977. Te godine župnik je poveo procesiju do škole i natrag. Pozvan je na odgovornost zbog remećenja javnog reda i mira te ometanja prometa i za to kažnjen novčano. Obrazložio je da nema ometanja jer velika većina vjernika

Žminju...

sudjeluje u procesiji, a što se tiče prometa, u ono bi vrijeme u nekoliko sati kroz Oprtalj prošao tek pokoji automobil i jedan vozić s magarčićem. Od tada se procesija u Oprtlju održava svake godine s velikim odazivom. Zbog pravog obrazloženja i odvažnosti župnika, procesiju više nitko nije ometao. Ove godine župnik Ante Tonči Jukopila, s obnovljenom pokaznicom, hodio je ispod novog baldahina, koji je, kao i dvije velike zastave, nedavno stigao iz Poljske. U procesiji su prednjačili mlađi radnici, srednjoškolci i studenti, noseći zastave, ferale, baldahin i petnaestak košara s laticama cvijeća. Za orguljama u raspjevanoj crkvi svirao je Deni Basaneže. Pri kraju mise, uz svečanu zvonjavu, oprtaljskim ulicama krenula je veličanstvena procesija, na ponos župe Oprtalj koja ima 300-tinjak vjernika i najmanju osmoljetku u Istri s 35 učenika, koji su svi, kao i srednjoškolci, polaznici župnog i školskog vjeroučitelja.

Marčana

Tijelovska procesija u Marčani prekinuta je 60-ih godina 20. st., a obnovljena je 2005. godine, na radost svih župljana. Danas se za Tijelovo služi sv. misa, a vjernici donose bukete cvijeća

na blagoslov. Nakon sv. mise slijedi svečana tijelovska procesija. Pripremaju i urede se četiri oltara prekrivena bijelim stolnjacima. Na stolu su dvije svijeće, raspelo i cvjetni buket. Prostor oko oltara ukrašen je cvijećem i zelenilom. U procesiji jedan vjernik nosi križ, a dvije djevojke iz košara posipaju latice ruža po cesti. Svećenik nosi Tijelo Isusovo u pokaznici; slijede ministranti i pričesnici u bijelim haljinama noseći u ruci buketice cvijeća i svijeću. Pjevači u povorci pjevaju prigodne pjesme. Ovogodišnja svetkovina Krvi i Tijela

Isusova, s novim župnikom Jeronimom Jokićem, bila je posebno radosna i u mladenačkom ozračju.

Trviž

U župi BDM od Sv. Krunice u Trvižu blagdan Tijelova započeo je služenjem svete mise u župnoj crkvi. Nakon popričesne molitve uslijedila je procesija starim dijelom Trviža, gdje se nalaze četiri kapelice za čije su uređenje već tradicionalno zadužene određene obitelji. Procesiju su predvodili mlađi nošenjem križa i starih župnih zastava, iza njih išla su djeca bacajući cvijeće, svećenik s Presvetim ispod baldahina, pjevači te muški i ženski svijet. Svečana i slikovita procesija završila je u župnoj crkvi pjesmom Tebe Boga hvalimo. Na kraju slavlja župnik Ante Žufić svima je od srca zahvalio, a napose djeci koja su bacala cvijeće te njihovima majkama, mlađima koji su predvodili procesiju nošenjem križa i zastava, muškarcima na nošenju baldahina i lampiona te svim nazočnim, istaknuvši da mu je to bio jedan od ljepših blagdana Tijelova proteklih godina u Trvižu, te kako ništa od toga ne bi značilo ni vrijedilo da nije toliko dobre volje i želje za očuvanjem tradicije naših predaka i prave vjere.

Oprtlju

Blagdan sv. Antuna u Puli

Upulskoj župi i samostanu sv. Antuna u Puli i ove je godine blagdan naslovnika župe proslavljen veoma svečano, s čak šest misa. Župa se na blagdan svoga patrona pripremala tradicionalnom pobožnošću Trinaest utoraka sv. Antunu koju je predvodio gvardijan samostana o. Frane Delić. Trodnevnicu koja je prethodila blagdanu održao je gostujući propovjednik, o. Damir Stojić, salezijanac, studentski kapelan u Zagrebu. On je osim večernjih misa i drugih prigodnih programa tijekom trodnevnice predvodio i najposjećeniju misu na sam blagdan, poslijepodnevnu misu s blagoslovom djece i cvijeća.

O. Stojić je svoju homiliju ovom prigodom formulirao u trima porukama za tri prisutne generacije: djecu, bake i djedove te roditelje. Djeci je autobiografskim primjerom svoje odluke za svećenički poziv napose preporučio neka se ne boje pitati Isusa: „Što želiš od mene?“, neka se ne boje ustrajati u svojoj želji ako osjete poziv za posvećeni život i nadasve neka se mole jer „Bog voli molitve djece čista srca“. Generaciji baka i djedova propovjednik je uputio riječi ohrabrenja: neka se ne osjećaju odbačeni i bezvrijedni jer unatoč godinama imaju snagu molitve i savjeta te neka se ne obeshrabre ako rezultati ne budu vidljivi brzo; naveo je primjer svoje bake koja je od 26 unuka upravo za njega više godina molila za redovnički poziv i tako je bilo; a za njezinje je molitve saznao tek neposredno prije ređenja. Roditelje je potaknuto na odgajanje djece u vjeri primjerom kršćanskog života. Govoreći o odgoju i školstvu pozvao je roditelje da budu aktivni u zastupanju kršćanskih načela u društvu, između ostalog društveno-socijalnim angažmanom u domeni zakonodavstva glede školskih programa koji nude takozvani građanski odgoj.

Svečano koncelebrirano večernje biskupsko misno slavlje prigodom blagdana sv. Antuna Padovanskoga predvodio je biskup Ivan Milovan, u suslavljku s

Djeca okupljena na proslavi sv. Antuna

redovnicima iz tog samostana te nekoliko svećenika iz Pulskog dekanata. Na početku misnog slavlja zahvalama svima onima koji su na bilo koji način do-prinijeli proslavi blagdana sv. Antuna, obratio se župnik domaćin o. Tomislav Hrštić. Biskup Milovan, prizvavši pozornost na lik sv. Antuna s djetetom Isusom u naručju, kako ga se najčešće prikazuje, u središte je svoje prigodne blagdanske homilije ove godine stavio dijete. Prije svega osvrnuo se na velike razlike između uvjeta odrastanja u kakvim stasaju današnje generacije i daleko prirodnijeg ambijenta u kojem su odrastale prethodne generacije te naglasio, spomenuvši uzrečicu starijih generacija, „blago nama koji smo doživjeli ljepotu i slobodu odrastanja u prirodi“. Današnja je civilizacija, sa svojevrsnim strahom od djeteta, civilizacija „protiv djeteta“ jer ograničava brojne obitelji. Biskup se također osvrnuo na namjeru uvođenja građanskog odgoja u školstvo te na stav Crkve prema konceptu medicinski potpomognute oplodnje. Postavivši retoričko pitanje: „Zašto je Crkva protiv?“ objasnio je da je Crkva prije svega za život,

za sagledavanje svih etičkih i ljudskih aspekata te medicinske prakse kroz perspektivu zaštite života. Propovjednik je u zadnjem dijelu homilije stavio naglasak na pojam obitelji citirajući riječi blaženog pape Ivana Pavla II. kako „budućnost svijeta prolazi kroz obitelj“. Citirajući istog blaženika, tvrdnju da je „obitelj jedno od najvećih dobara čovječanstva“ potkrnjepio je činjenicom da je sam Isus sudjelovanjem i čudom na svadbi u Kani posvetio instituciju braka. Biskup Milovan je na kraju zahvalio svima koji odgajanjem djece usađuju istinske vrednote u te nove, male buduće ljude, kao i svima koji se trude održavati obitelji. Zahvalio je na poseban način vjernicima koji se u apostolatu molitve za nerođene i apostolatu obitelji u svojim zajednicama mole za te dvije prevažne nakane. Biskup je na samom kraju na poseban način moćnom zagovoru „sveca svega svijeta“ preporučio djecu i obitelji te pozvao sve naznačne da svatko u svom životnom kontekstu bude promicatelj civilizacije i kulture ljubavi i života. (G. K.)

Sve bliža je beatifikacija Miroslava Bulešića

Kako je čitateljima Ladonje već poznato, u Zagrebu je u zgradi Hrvatske biskupske konferencije 25. i 26. travnja 2012. održan znanstveni skup pod naslovom "Hrvatski mučenici iz vremena komunističke vladavine". U posebnom dijelu toga znanstvenog skupa bilo je predviđeno da se iznesu „Rezultati i planovi postojećih Postulatura za proglašenje mučeništva“ pa je tom prigodom vicepostulator kauze za slugu Božjega Miroslava Bulešića dr. Vjekoslav Milovan pozvan iznijeti svoj izvještaj u kakvu je sada stanju kauza Miroslava Bulešića. On je govorio 26. travnja. Donosimo sažet izvještaj.

Piše Vjekoslav MILOVAN

Vlč. Miroslav Bulešić, svećenik Porečke i Pulsko-biskupije, ubijen je prigodom podjeljivanja krizme u Lanišću u Istri 24. kolovoza 1947., više od dvije godine nakon završetka Drugog svjetskog rata. Vlč. Bulešić bio je tada vrlo mlad, bio je svećenik malo više od četiri godine. Rođen je 13. svibnja 1920., za svećenika je zaređen 11. travnja 1943. Bio je upravitelj župe u Baderni (1943. – 1945.), zatim u Kanfanaru (1945. – 1947.); no već za školsku godinu 1946. – 1947. imenovan je podravnateljem i profesorom u novootvorenom Dječačkom sjemeništu u Pazinu. Već kao upravitelj župe, a potom kao odgojitelj u Sjemeništu, odlikovao se izvanrednom revnošću i pobožnošću, bio je uzoran dušobrižnik, omiljen kao propovjednik. Bio je svakako najistaknutiji mlađi svećenik u Istri. U kolovozu 1947. pratio je djelitelja krizme mons. Jakoba Ukmara (iz Trsta) u više župa u srednjoj i sjevernoj Istri. Nakon podjele krizme u Lanišću 24. 8. 1947. ubijen je u župnoj kući, pred pogledima više župljana.

Postupak za kanonizaciju Miroslava Bulešića pokrenuo je već devet godina nakon njegova ubojstva 24. travnja 1956. tadašnji istarski biskup mons. Dragutin Nežić, dakako u strogoj tajnosti. Zbog nemogućnosti njegova daljnog odvijanja u ondašnjim vrlo teškim prilikama, proces je nakon druge sjednice privremeno prekinut. Zaključeno je ipak bilo da se u svezi s ubijenim vlč. Bulešićem u susjednoj Italiji službeno ispitaju dva istaknuta

Miroslav Bulešić s prijateljima u Rimu

svjedoka, i to u Trstu mons. Jakob Ukmara, a u Spoletu nadbiskup mons. Rafaele Radossi koji je g. 1947. bio biskup porečko-pulski.

Nastavak procesa omogućen je tek nakon pada komunizma. To je ostvario naslijednik biskupa Nežića mons. Ivan Milovan i to dekretom od 28. ožujka 2000. Postupak se potom odvijao neprekidno tijekom godina 2000. – 2004. Sabran je veliki dokumentarni materijal i preslušani su brojni još živi svjedoci – suvremenici Miroslava Bulešića. U jesen 2004. g. svi dokumenti predani su Kongregaciji za kauze svetih. Dekret o valjanosti biskupijskog informativnog istraživanja ona je izdala dana 14. prosinca 2007. Potom je Kongregacija povjerila izradu „Pozicije glede mučeništva svećenika Miroslava Bulešića“ hrvatskom svećeniku u Rimu mons. Fabijanu Veraji, nekadašnjem podtajniku Kongregacije za kauze svetih, koji je izradu „Pozicije“ dovršio godine 2010. U Rimu je 26. listopada 2010. unutar Kongregacije za kauze svetih održano zasjedanje stručnih konzultora-povjesničara, na kojem je

potvrđena puna valjanost cijelokupne dokumentacije o sluzi Božjem vlč. Bulešiću.

Dana 30. ožujka ove 2012. na Kongregaciji je održano plenarno zasjedanje konzultora-teologa na temelju „Pozicije glede mučeništva svećenika M. Bulešića“; tom prigodom svi konzultori-teolozi dali su jednoglasnu i punu podršku kandidatu za blaženika Miroslavu Bulešiću.

Od rimskog postulatora Kauze (mons. Jure Bogdana) saznajemo da je u jesen 2012. predviđeno završno zasjedanje „Kardinalske komisije“, gdje će biti donesene konačne odluke u svezi s Kauzom.

Nakon pročitanog pisanih teksta izvjestitelj je usmeno još dodao: „Kao što smo jutros na ovom skupu čuli i od preuzvišenog g. nadbiskupa mons. Eterovića, tajnika Sinode biskupa u Rimu, možemo očekivati da će Miroslav Bulešić vrlo skoro biti proglašen Blaženikom.“

Upoznajmo Istru

200. obljetnica rođenja biskupa i hrvatskog preporoditelja Jurja Dobrile i 100. obljetnica istarske himne

PAZIN U subotu 29. rujna 2012. godine Katoličko društvo prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka (KDP-DI) organizirat će Drugi zavičajni kviz Krasna zemljo – Secondo quiz regionale Meraviglioso Paese. Pokrovitelj će i ove godine biti Istarska županija – Regioni Istria, odnosno njen Upravni odjel za kulturu, kao i Upravni odjel za obrazovanje, sport i tehničku kulturu. Projekt je pokrenut 2011. godine u okviru obilježavanja 150. obljetnice osnutka Istarskog sabora u Poreču gdje je i održan prvi kviz 30. rujna prošle godine. Ove će godine Kviz biti posvećen 200. obljetnici rođenja biskupa i preporoditelja Jurja Dobrile te 100. obljetnici istarske himne čije ime Kviz i nosi. I ove će se godine Kviz realizirati u suradnji s Pazinskim kolegijem – klasičnom gimnazijom, Županijskim stručnim vijećem učitelja povijesti osnovnih škola te Županijskim stručnim vijećem nastavnika povijesti srednjih škola. Predsjednik Organizacijskog povjerenstva je mr. sc. Daniel Bogešić, a tajnica prof. Sonja Bančić. Program Kviza želi doprinijeti popularizaciji nematerijalne i materijalne kulturne baštine Istre među djecom i mladima, promicanju znanja i ljubavi prema zavičaju, kao i nastojanjima oko institucionalizacije zavičajne nastave u Istarskoj županiji. Natjecanje se sastoji iz dvaju dijelova: rješavanja testova znanja, zatim rješavanja terenskih zadataka, a učenici se natječu u paru. Svečani program otvaranja Kviza započet će u 8 sati u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji, gdje će zatim uslijediti i rješavanje testova u trajanju od 45 minuta. U testovima će se provjeravati znanje iz povijesti Istre u 19. stoljeću, s time da će nekoliko pitanja biti u svezi s likom i djelom biskupa Jurja Dobrile. Nakon marenđe, sudionici bi se u 9.45 trebali okupiti na Trgu slobode u Pazinu, gdje će nakon polusatnog kulturno-umjetničkog pro-

**„Krasna zemljo, Istro mila
dome roda hrvatskog
Kud se ori pjesan vila,
s Učke tja do mora tvog.**

**Glas se čuje oko Raše,
čuje Mirna, Draga, Lim
Sve se diže što je naše
za rod gori srcem svim.**

**Slava tebi Pazin – grade
koj' nam čuvaš rodni kraj
Divne li ste, oj Livade
nek' vas mine tuđi sjaj!**

**Sva se Istra širom budi
Pula, Buzet, Lošinj, Cres
Svud pomažu dobri ljudi
nauk žari kano krijes.**

Ivan Cukon

grama krenuti u rješavanje terenskih zadataka, odjeveni u originalne majice s logotipom Kviza i prigodnim akreditacijama. U zadacima će se tražiti otkrivanje detalja iz bogate kulturno-povijesne baštine grada Pazina. Pravovaljanost njihova rada nadzirat će nastavnici. U međuvremenu će prosudbena povjerenstva ispravljati testove znanja koji natjecateljskom paru mogu donijeti maksimalno 70 bodova. Nakon terenskog dijela natjecanja, za koji je predviđeno 120 minuta, bit će

upriličen ručak u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji. U međuvremenu će prosudbena povjerenstva ispraviti listice s terenskim zadacima koji nose maksimalno 20 bodova. Osim toga, najbrži natjecatelji osvojiti će i dodatne bodove: prvopristigli par 5 bodova, drugopristigli 4, a trećepristigli par 2 boda. Ljestvicu privremenog poretka objavit će Organizacijsko povjerenstvo, nakon čega je predviđen polusatni rok za žalbe. Natjecanje će biti završeno svečanom objavom rezultata, podjelom diploma i nagrada. Realizaciji terenskog dijela doprinijet će Etnografski muzej Istre, Muzej Grada Pazina, župa Pazin, Franjevački samostan u Pazinu i Državni arhiv u Pazinu, Limena glazba Pazin i Folklorno društvo Pazin. Finansijsku podršku djelovanju KDPDI već dulji niz godina pruža Grad Pazin. Projekt je podržala Porečka i Pulska biskupija. Tijekom prijavnog roka koji je trajao od 15. 5. do 15. 6. prijavilo se ukupno 9 parova učenika iz 7. razreda OŠ te 8 parova učenika iz 3. razreda SŠ s područja Istarske županije. U njihovoј pratnji bit će ukupno 17 mentora. Od osnovnih škola prijavljene su: OŠ J. Šurana Višnjan, OŠ V. Nazora Rovinj, OŠ J. Rakovca Sv. Lovreč, OŠ Tar-Vabriga Tar, OŠ Veli Vrh Pula, OŠ V. Nazor Potpićan, OŠ M. Vlačića Labin, OŠ Poreč Poreč, OŠ V. Nazora Pazin, a od srednjih škola: Gimnazija i strukovna škola J. Dobrile Pazin, SŠ M. Balote Poreč, Gimnazija Pula, SŠ M. Blažine Labin, SŠ Buzet, SŠ Z. Črnje Rovinj i SŠ V. Gortan Buje. Prijave su se obavljale on-line na www.krasnazemljo.info. Na istim stranicama svi zainteresirani mogu pronaći potrebne informacije, on-line literaturu kao i on-line testove za vježbu. (mr.sc. Daniel BOGEŠIĆ)

Godina vjere

Nova evangelizacija ne podrazumijeva neki novi pastoralni model koji bi zamijenio već postojeće modele, nego promišljanje o tome kako živjeti evangelizaciju danas, što znači sagledati također i unutar sebe, to jest kvalitetu samih crkvenih zajednica.

Piše Ana
CVITAN

UVatikanu je 21. lipnja održana konferencija za novinare koja se ticala slavlja *Godine vjere*, a koju je apostolskim pismom Vrata vjere u listopadu 2011. proglašio Benedikt XVI. Ona će, naime, započeti 11. listopada 2012., na pedesetu obljetnicu otvorenja Drugoga vatikanskog koncila i dvadesetu obljetnicu izdavanja Katekizma Katoličke Crkve, a završit će 24. studenoga 2013., na svetkovinu Krista Kralja.

Na konferenciji je predstavljen kalendar događanja u Rimu u Godini vjere. Pročelnik Papinskoga vijeća za promicanje nove evangelizacije nadbiskup Rino Fisichella najavio je svečano otvaranje na Trgu svetog Petra u Rimu na kojem se očekuju biskupi, sudionici Biskupske sinode, predsjednici biskupskih konferencija iz cijelog svijeta te još živući sudionici Drugog vatikanskog koncila koji budu u mogućnosti doći na svečanost. Predstavljeni su različiti događaji tijekom cijelog perioda: kanonizacija sedmorice mučenika u listopadu, ekumensko slavlje u siječnju, proslava svetkovine Duhova na kojoj će se u Rimu okupiti pripadnici različitih crkvenih pokreta, zatim euharistijsko klanjanje na blagdan Tijelova istovremeno u cijelom svijetu. U srpnju će biti organizirano hodočašće za bogoslove, novake i novakinje te će se proslaviti Svjetski dan mladih u Brazilu u Rio

de Janeiru, dok će rujan biti posvećen promišljanju o katehezi. U listopadu 2013. okupit će se pokreti koji njeguju marijansku pobožnost, a 24. studenog proslavit će se završetak Godine vjere.

Na konferenciji su također predstavljeni logo Godine vjere te himna koja se može poslušati na novoj internetskoj stranici www.annusfidei.va koja će prenositi i događanja, kateheze i multimedijalne materijale u svezi s proslavom. Za mjesec rujan najavljen je izlaženje pastoralnog priručnika „Živjeti godinu vjere“. Uz religiozna, najavljena su i neka kulturna događanja: izložba u Andeoskoj tvrđavi o životu i djelu svetog Petra, zatim koncert na njegovu trgu 22. lipnja.

Redovna Sinoda biskupa

Osim spomenutih događaja, od 7. do 28. listopada ove godine održat će se 13. opća redovna Sinoda biskupa čiji je radni dokument nedavno objavljen. Monsinjor Nikola Eterović naglasio je kako će glavna tema ovogodišnje Sinode biti nova evangelizacija. U priopćenju za javnost stoji također kako će „upravo Godina vjere biti prilika za produbljivanje dara vjere, a čiji je povlašteni kontekst prenošenja zadržan obitelji, gdje se vjera posreduje mladima koji iz obiteljskog iskustva uče sadržaj i praksu kršćanske vjere“. Naglašeno je i kako nova evangelizacija ne podrazumijeva neki novi pastoralni model koji bi zamijenio već postojeće modele, nego promišljanje o tome kako živjeti evangelizaciju danas, što znači sagledati također i unutar sebe, to jest kvalitetu samih crkvenih zajednica. Radni dokument Sinode ukazuje

i na to „kako se udaljavanje mnogih kršćana od vjerničke prakse rađa iz nedostatka primjereno i uvjerljivog odgovora Crkve na promjene koje se događaju u društvu“. Biskupska sinoda je skupština biskupa izabralih s različitih krajeva svijeta koji se povremeno okupljaju kako bi promišljali o pitanjima vjere, savjetovali papu i proučavali pitanja koja se odnose na djelovanje Crkve u svijetu. Sinodu je osnovao papa Pavao VI. 1965. godine. Biskupska sinoda ima stalno generalno tajništvo, kojemu je na čelu generalni tajnik, kojeg imenuje papa. Trenutno dužnost generalnog tajnika obavlja nadbiskup Nikola Eterović, podrijetlom s otoka Hvara, nekadašnji apostolski nuncij u Ukrajini.

„Radni dokument Sinode ukazuje i na to „kako se udaljavanje mnogih kršćana od vjerničke prakse rađa iz nedostatka primjereno i uvjerljivog odgovora Crkve na promjene koje se događaju u društvu“.

Posljednji se put godina vjere slavila 1968. godine tradicionalno obilježavajući 1900. obljetnicu mučeništva svetog Petra. Glavni cilj Godine vjere, kako kaže monsinjor Fisichella, jest podupiranje vjernika koji u svakidašnjim teškoćama ne prestaju povjeravati vlastitu egzistenciju Kristu.

Godina koja je pred nama vrijeme je u kojem možemo osobno promišljati o tome zašto vjerujemo, na čemu se naša vjera temelji, je li ona samo izvršavanje religioznih čina, slijepo vjerovanje, je li ona fundamentalistička i borbena, nespremna za dijalog, ili je pak duboko uvjerjenje i spoznaja kako se naš život temelji u Bogu, vjera promišljena i kritička, slobodna, vjera kao stvarnost po kojoj u srcu spoznajemo kako upravo On sve naše korake vodi k dobru.

Loša vlast ne proizvodi dobru politiku

Na djelu je jedna politika koja je već u prvoj godini vladanja usmjerena na očuvanje vlasti i koaliciskog jedinstva, a ne na potrebne promjene u Hrvatskoj kojima ne bismo zaostali u razvoju u odnosu na ostale, nama slične, postkomunističke srednjoeuropske zemlje.

Piše dr. Mario
SOŠIĆ

Prošlo je pola godine od trenutka kad je nova lijeva vladajuća koalicija, zvana i Kukuriku koalicija, preuzela upravljanje državom. To je zgodna prilika da se pokuša ocijeniti ponašanje i (ne)uspjeh te vlasti s obzirom na tri bitna kriterija koja se mogu formulirati u pitanjima: idu li društvena kretanja u smjeru glavnih predizbornih obećanja, jesu li ostvareni bar poneki gospodarski kriteriji uspješnosti i je li ponašanje nositelja vlasti uznapredovalo u odnosu na raniju vlast s obzirom na europske demokratske, pravne i etičke kriterije?

U svezi s prvim pitanjem možemo reći da predizborna obećanja baš i nisu bila točno definirana, iako se popularizirao tzv. Plan 21 kao novo Sveti pismo Ljevice u kojem se nalaze ključevi za gotovo sva rješenja. U širokoj je populaciji, uz gotovo jedinstvenu potporu medija, stvoren dojam kako će nova vlast u svim društvenim, političkim i gospodarskim elementima poboljšati stanje zatećeno nakon višegodišnje vladavine stranaka centra, na čelu s HDZ-om. Danas je već prilično jasno vidljivo kako smo bili obmanuti jer nema poz-

tivnih promjena. Vidljivo je na djelu jedna politika koja je već u prvoj godini vladanja usmjerena na očuvanje vlasti i koaliciskog jedinstva, a ne na potrebne promjene u Hrvatskoj kojima ne bismo zaostali u razvoju u odnosu na ostale, nama slične, postkomunističke srednjoeuropske zemlje.

U takvoj je «političkoj klimi» teško očekivati planske reforme s ciljem poticanja proizvodnje, rada i zapošljenosti. Osnovni motiv u ovakvoj «borbi za preživljavanje» jest osiguranje poreznog prihoda u proračunu i to povećanjem i uvođenjem raznih vrsta poreza, rastom cijena i PDVa. Dakle, dugoročna politika nije temeljena na povećanju poslovne aktivnosti stanovništva, na inovacijama, povećanju prizvodnje, smanjenju cijena, većoj uposlenosti i potrošnji, već na osiguranju, kako državnog, tako i lokalnog, proračunskog novca kojim se može obilato podmirivati velik i neučinkovit birokratski aparat, financirati razne izmišljene i suvišne aktivnosti i programe u agencijama, udrugama, inicijativama, plaćati razne umnožene zaslužne sinekuriste, političke podobnike, medijske podupiratelje i tome slično. Koliko razabiremo u ovom kratkom vremenu iz velikog broja javno otkrivenih slučajeva, kao i iz vlastitog iskustva i promatranja u našoj užoj sredini, ništa od loše prakse i ponašanja

prethodne vlasti (korupcija, nerad, neodgovornost, potkradanje države, nekompetentnost vladajućih, vlastiti interesi, nepotizam i klijentilizam, itd.) nije promijenjeno na bolje, već je kalup ostao isti, a u igru su ubačeni neki novi likovi. Ono što je, međutim, nadošlo s ovom novom lijevom vlasti i politikom, to je temeljita čistka nepodobnih kadrova u svim javnim tijelima i upravama javnih poduzeća, ustanova, agencija, itd. Nepodoban je svaki član ili simpatizer HDZ-a, neovisno o tome je li u nekoj tijelo imenovan po stručnosti ili nekom drugom društvenom kriteriju, ali i svaki nezavisan pojedinac koji nije član ili simpatizer stranaka vladajuće koalicije. Bez obzira na pretežito lijevi politički naklon istarske populacije, siguran sam da bi se narod začudio kad bi znao koliko je bespotrebnih i žurnih promjena i čistki učinjeno samo u Istri u ovo kratko vrijeme. U razdoblju prve lijeve koalicije u Istri bilo je smijenjeno više od trideset ravnatelja u javnom i državnom sektoru. No, za kritičku objavu tih činjenica i takvog stanja, kako onda, tako ni danas, nemaju senzibilitet *drugovi novinari*, a ni vlasnici medija koji su bez ostatka u duhu i službi novo-stare lijeve vlasti. Razmjeri su tih čistki u Istri, kontinuirano u posljednjih dvanaest godina, takvi da je danas od stotinjak raznih javnih i državnih rukovodećih funkcija tek njih troje (vlastita evidencija) popunjeno deklariranim stranačkim kadrovima hrvatske državotvorne provinijencije. Vrlo bi uskoro taj broj mogao biti i prepolovljen ili sveden na nulu. To je, dopustite mi, više nego zapanjujući negativan istarski društveni, a ne politički, fenomen. Je li to uzorna zemlja tolerancije?! Kakvi mitovi!

Želim u ovom tekstu i osobno zahvaliti biskupu Milovanu koji je, kako je poznato, umirovljen. Zahvaljujem u tom smislu što me je za vrijeme svog biskupovanja trajno poticao na pisanje ove kolumnе, nikad ne odabirajući teme ili sugerirajući stavove, ali uvijek bivajući otvoren za razgovor i raspravu oko istarskih i hrvatskih društvenih i crkvenih tema. Imao sam sreću i privilegij da su nam se stavovi o tim pitanjima u visokom stupnju poklapali pa je moje gotovo desetogodišnje sustavno pisanje u Ladonji time bilo lakše i ugodnije. Intelektualno-disidentski sazreli u rovinjskom ambijentu komunističke vladavine i frattelanze, a demokratski-domoljubno osnažili se u burnom ozračju istrijansko-autonomijskog projekta devedesetih godina svatko u svom području, možda na drugačiji i jasniji način, vidimo istarsku društvenu i crkvenu stvarnost i budućnost, od nekih drugih koji nemaju to životno i intelektualno iskustvo.

Dva humanitarna koncerta udruge NEO

LABIN, POREČ Proteklog vikenda Labin i Poreč još jednom pokazali su koliko dobrih ljudi ima i kako veliko srce imaju. U organizaciji udruge Nomen est omen (NEO) održana su dva humanitarna koncerta pod nazivom „Idi, kaži cijelom svijetu“ za misiju don Batarela u Tanzaniji koja brine za djecu bez roditelja, a za koju u sirotištima nema mjesta. Don Ante Batarel je u ovoj misiji od 1975. godine. Sudjelovao je u mnogim projektima, nesebično pomažući i dajući nadu u bolje sutra te ima naklonost svih, baš iz razloga što kad pomaže nekome, ne gleda koje je vjere nego pomaže svim srcem. Sada je župnik u župi Rujewa gdje se gradi veliki pastoralni centar bl. Alojzija Stepinca. Centar će imati veliku crkvu koja je gotovo dovršena, kliniku s oko 40 kreveta, dispanzer, laboratorij, poljoprivredni centar, dječje igralište. U

Tanzaniju će se u kolovozu uputiti dvije apsolventice Medicinskog fakulteta, Katerina Bakran iz Poreča i Marija Boljan iz Zagreba, članica i voditeljica zbora Hilarus. Za medicinsko osoblje dopušten je unos lijekova u zemlju te je stoga cijeli prihod s koncerata, a donacijama dobrih ljudi prikupljeno je ukupno 9.700,00 kuna, namijenjen kupnji lijekova i materijala za otvaranje dispanzera u misiji. U njemu će ove mlade medicinarke volontirati tijekom svog boravka u toj dalekoj i siromašnoj zemlji. Na koncertu su sudjelovali zbor mlađih Hilarus iz Zagreba i ženski zbor Neo iz Labina te ovo nije njihova prva suradnja jer dva zbora surađuju već tri godine razmjenom nota, međusobnim gostovanjima te velikom podrškom u svojim projektima. Teško je riječima vjerno prenijeti ozračje radosti, zajedništva i silnih

emocija koje je glazba preko ovih 50-ak mlađih izvođača uspješno prenijela na sve prisutne u punoj crkvi sv. Franje u Labinu kao i Eufrazijevu bazilici u Poreču. Mladi pjevači uspješno su zajedničkim koncertom dočarali zvuk daleke Afrike. Njihovu potpunu predanost publike je nepogrešivo osjetila i nagradila. Ne smijemo zaboraviti ni upečatljive soliste: Andrea Basanež, Dragan Kadoić Balaško i Masimo Jenkel te Marta Boljan Uglen, Emanuela Ljevar, Carla Radnić i Martina Rom.

Na najljepši mogući način koncert je okrunjen zajedničkom izvedbom pjesme Baba Yetu koju su zborovi zasebno vrijedno vježbali u Labinu i Zagrebu.

Glazba je doista univerzalni jezik koji se razumije ... srcem. (L)

Gostovanje crkvenog zbora iz Zagreba

ROVINJ U nedjelju 17. lipnja u župi svete Eufemije u Rovinju gostovao je Crkveni mješoviti pjevački zbor župe Marije Pomoćnice iz Zagreba. Svoje jednodnevno hodočašće započeli su animiranjem središnje župne mise. Misu je predvodio don Jozo Kajić – salezijanac koji je nedavno proslavio 40. obljetnicu svoga misništva. Nakon kratkog razgledavanja grada uputili su se u Svetvinčenat gdje su pjesmom i molitvom zazvali zagovor sluge Božjeg Miroslava Bulešića. Ljepote središnje Istre upoznali su i razgledanjem Žminja.

Crkveni mješoviti pjevački zbor župe Marije Pomoćnice s Knežije iz Zagreba djeluje dugi niz godina u okviru salezijanske zajednice i crkve Marije Pomoćnice te ove godine slavi sedamdesetu obljetnicu neprekidnog djelovanja. Danom osnutka zbora smatra se 11. listopad 1942. godine, kada je nadbiskup Alojzije Stepinac posvetio temeljni kamen za izgradnju crkve Marije Pomoćnice. Kako je neposredno nakon Drugog svjetskog

rata tadašnja vlast u Župi zabranila rad s grupama mlađih, djevojke i mlađadi pridružili su se zboru koji, zbog vezanosti uz crkvene obrede, nisu mogli zabraniti. Tada je broj članova zbora brojio gotovo četrdeset, koliko zbor broji i danas. Unatoč raznim pritiscima tijekom razdoblja komunizma, zbor nije prestao djelovati. Naprotiv, postao je velika obitelj. Većina je članova u zboru prisutna desetljećima. Repertoar zbora sastoji se od niza misa na latinskom i hrvatskom jeziku te stotine pjesama raznih autora. Zbor je gostovao u mnogim zagrebačkim župama, Zagrebačkoj katedrali, Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, na dobrotvornim koncertima diljem Hrvatske, a također je zabilježio i značajne međunarodne nastupe. Članovima zbora se duboko usjekao u sjećanje nastup pred hrvatskim braniteljima u vrijeme Domovinskog rata, na prvim borbenim linijama u Slunju te posjet prognanim Baranjcima u Mađarskoj. Zbor je, uz nekoliko nastupa na misama koje je izravno prenosi HRT, Hrvatski katolički radio i

Radio-Marija, sudjelovao i na prvom televizijskom prijenosu Polnočke u Hrvatskoj 1994., a sudjelovao je i u zajedničkom pjevanju prigodom posjeta pape Ivana Pavla II. i pape Benedikta XVI. Hrvatskoj te povodom „Marijanskog kongresa“ u Mariji Bistrici, kao i na drugim proslavama. Najdraže gostovanje zbor bilježi 1993. u Rimu kada je uz niz koncerata i sudjelovanja na svečanim misama vrhunac doživio na generalnoj audijenciji kod Svetog Oca Ivana Pavla II. Tada je, pred prepunom dvoranom Pavla VI., izveo jedanaest pjesama. Sveti Otac je pozdravio zbor na hrvatskom jeziku te se, po završetku audijencije, fotografirao s pjevačima. Zbor posjeduje Pergament poslan iz ureda Svetog Oca, s tekstom: *Sveti Otac Ivan Pavlo II. cijelim srcem udjeljuje apostolski blagoslov i šalje srdačne čestitke prigodom 50. obljetnice osnutka crkvenog pjevačkog zbora župe Marije Pomoćnice u Zagrebu na Knežiji: dirigentu maestru Ediju Adameku, orguljašu vlč. Josipu Stepanu kao i svim članovima zbora. (B. DUJMOVIĆ, D. TERZIĆ)*

Torinsko platno u Kanfanaru

Torinsko platno

Sveto platno (vjeruje se da je u njega umotan Isus Krist nakon smrti) izloženo je u Torinu od 2000. godine. Na Svetom platnu ili Sindoni (iz grčkog: hagia sindone) je na znanstveno neobjašnjiv način utisnut fotografski negativ tijela čovjeka (s prednje i leđne strane) koji je bio teško bičevan, okrunjen krunom od trnja, raspet i proboden kopljem nakon smrti. To je sigurno najvažnija relikvija kršćanstva. Kako se ovo platno čuva u posebnim uvjetima pa ga se ne može vidjeti osim svakih 10-ak ili 20-ak godina kada se svečano izlaže za javnost, napravljene su preslike u prirodnoj veličini da bi se mogle štovati kao ikone Gospodina Isusa Krista ubijenog, položenog u grob i uskršlog.

Posljednja nedjelja svibnja bila je poseban dan za župu Kanfanar i sve njezine žitelje kada je svečano obilježeno primanje autorizirane preslike Torinskog platna na dar Kanfanaru od Torinske nadbiskupije. U trajno naslijede kanfanarskoj župnoj crkvi svetog Silvestra Platno je uručilo izaslanstvo iz Torina, koje je u Istru uputio torinski nadbiskup mons. Cesare Nosiglia. Izaslanstvo je predvodio mons. Giuseppe Ghiberti, povjerenik Vatikana za Platno i jedan od ljudi koji o tome fenomenu najviše zna. Preslika poklonjena Porečkoj i Pulskoj biskupiji (a time i cijeloj Hrvats-

koj) bit će stalno izložena u Kanfanaru. Na konačnom putu prema Kanfanaru, dva dana ranije, preslika je bila izložena u Pulskoj katedrali i Eufrazijevoj bazilici u Poreču, a od 27. svibnja je u Kanfanaru gdje će i ostati trajno. Ovim događajem Kanfanar postaje svetištem Torinskog platna za cijelu Hrvatsku.

Kanfanarski župnik Antun Nižetić objasnio nam je uvertiru u sam događaj, koja je imala nekoliko sretnih okolnosti: "Na našem hodočašću 2010. godine u Torinu vidjeli smo izložen original Platna. Božjom providnošću došli smo u kontakt s Graziom i Grazianom Dell Treppo, bratom i sestrom podrijetlom iz Kanfanara, koji su prijatelji monsinjora Giuseppea Ghibertija, poznatog bibličara i papinskog povjerenika za Svetu platno. On je u Torinu osnovao udrugu AMCOR (Amici delle Chiese d'Oriente) kojoj je jedan od ciljeva i širenje štovanja Svetog platna." Grazia del Treppo koja je zajedno s četrdesetak članova AMCOR-a prisustvovala svečanoj predaji Svetog platna kanfanarskoj župi, rekla je tom prigodom: „Ovo je zapravo poklon vjeri i vjernicima, kako onima koji su ostali, tako i onima koji su morali napustiti ove krajeve, mojim roditeljima te baki i djedu, za svećenike Marka Zelka i Mira Bulešića. Sve je išlo glatko i mislim da nije slučajnost što će se Platno nala-

ziti baš u Kanfanaru. Tu se dogodilo i kanfanarsko čudo kada je Zelko, za Božić 1937. godine, zajedno s mnogim prisutnima, u hostiji vidio Kristovo lice. Sve je, dakle, išlo u prilog tome da Svetu platno bude baš tu i ovo je moja mala pobjeda.“

Župnik Nižetić, koji se i sam dugo bavio fenomenom Platna, kaže da je ono čudo koje možemo promatrati i na znanstveni način. „Najveći misterij je sama slika tijela mrtvog čovjeka koji je bio umotan u Platno. Ona je fotografski negativ, nije nanesena bojom, niti nama ikakvom poznatom metodom, ima 3D karakteristike. Povjesne okolnosti i providnost doveli su Platno u Torino, a ovu prekrasnu presliku u Kanfanar. To je na neki način poklon Torinske nadbiskupije Hrvatskoj. Ja zaista mislim da je to Platno nešto što nam je Krist ostavio posebno za ovo vrijeme. Platno je kao i Evandelje navještaj Božje ljubavi objavljene u Isusu Kristu. Čovjek koji prima ovaj navještaj prima svjetlost koja obuhvaća cijelo njegovo biće.“

Imajući odsada u svojoj sakralnoj riznici autoriziranu presliku jedne od najznačajnijih kršćanskih relikvija, župa Kanfanar još će istaknutije biti ucrtana u putovanja hodočasnika iz Hrvatske i šireg okruženja. (T. M.)

200. obljetnica rođenja

Cilj je izložbe plakatima i arhivskim gradivom kao najvjerojatnijim dokazom Dobrilina života, djelovanja i razmišljanja pružiti cjelovit prikaz Jurja Dobrile kao svećenika, političara i hrvatskog preporoditelja.

Piše Markus LEIDECK, Državni arhiv u Pazinu

Interes za pisanim tragovima biskupa Jurja Dobrile traje od trenutka njegove smrti 1882. godine do danas. Prvi emocijama ispunjen opis Dobrilina života dao je Cvjetko Rubetić već iste godine kad je Biskup umro. Svoj rad Rubetić temelji na izvornim Dobrilinim zapisima, vizitacijama i memoarima. Od tada zanimanje za arhivskim izvorima o životu i djelu Jurja Dobrile ne jenjava. Pazinski prepozit Ante Kalac 1912. godine uredio je monografiju povodom stogodišnjice rođenja, u kojoj su u prijepisu objavljeni brojni dokumenti koji svjedoče o Dobrilinu životu. Već trideset godina nakon Dobriline smrti Matko Mandić, svećenik, političar i preporoditelj, tragao je u Trstu za Biskupovom pisanom ostavštinom te je tada uspio naći tek fragmente njegove bogate korespondencije – nekoliko pisama koja je primio od Matka Baštijana te malobrojna pisma koja je poslao uredniku *Naše slike* Antunu Karabaču, dvotjednika koji je Dobrila pokrenuo i za života savjetom i novcem podupirao i održavao. Njegova bogata korespondencija, za razliku od knjižnice koju je ostavio izvršiteljima svoje oporuke koja je dijelom sačuvana u knjižnici Teologije u Rijeci, nije sačuvana, a nažalost nije vjerojatno da će i biti pronađena. Možda upravo zato svaka nova pronađena riječ koju je Dobrila zapisaо rezultira tolikim interesom istraživača. Od njegova osobnog fonda sačuvani su tek odvojeno pohranjeni fragmenti sadržani u arhivskim zbirkama nekoliko arhiva i knjižnica. I veliki crkveni povjesničari 20. stoljeća monsinjor Božo Milanović i Makso Peloza rade na sakupljanju pisanih tragova o Dobrili. Milanović, koji je napisao najbolju sintezu o Dobrili do sada *Biskup Dobrila i njegovo doba*, došao je u posjed Biskupovih pisama upućenih Ernestu Jelušiću, ravnatelju

pučke škole u Kastvu iz 1880. i 1881. godine, a dobio ih je od svećenika dr. Ivana Dukića. Ista pisma već su 1914. objavljena u *Riječkim Novinama*. Dr. Peloza sustavno je istraživao Dobrilin život, o čemu svjedoči bogata sačuvana dokumentacija i zbirkica preslika gradiva koje je pronašao, a među kojima se nalazi i poneki izvorni dokument, kao što je običan prijepis papinske bule koji datira sasvim sigurno iz 19. stoljeća, kojom je Dobrila potvrđen na mjesto biskupa Poreča i Pule. Pelozino veliko djelo o Dobrilinu životu, znanstvena biografija u četiri sveska, ostala je neobjavljena te je danas zagubljena.

Državni arhiv u Pazinu od 2009. godine intenzivno radi na identifikaciji, evidentiranju i sakupljanju arhivskog gradiva koje svjedoči o životu, ličnosti i djelovanju Jurja Dobrile. Do danas su prikupljene preslike pisanih izvora iz više od 20 ustanova i vlasništva privatnih osoba iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Italije, Češke i Vatikana. Povodom 200. obljetnice rođenja biskupa Dobrile javnosti će biti predstavljen dio arhivskoga gradiva, pisanog (konvencionalnog) i slikovnog (nekonvencionalnog) koje je sadržano u zbirkama i fondovima Državnog arhiva u Pazinu ili je iz drugih ustanova i od privatnih osoba u obliku preslika preuzeto u zbirke Arhiva. Navedeno gradivo bit

će predstavljeno na izložbi *Juraj Dobrila (1812. – 1882.) povodom 200. obljetnice rođenja*, koja će se održati pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Arhiv se prilikom postavljanja izložbe i izrade kataloga vodi riječima dr. Matka Mandića, svećenika, preporoditelja i zastupnika u Pokrajinskem saboru i bečkom Parlamentu, a koje su objavljene na stogodišnjicu Biskupova rođenja 1912.: *Na ovom mjestu valja ponoviti riječ kojem od naših listova izdali, i tako zaboravi i propasti oteli. Ovakvu, svakomu Hrvatu Istre milu i svetu biskupovu ostavštinu, imalo bi se gdje na sigurno spraviti i potomstvu sačuvati.*

Glavni je cilj izložbe plakatima i arhivskim gradivom kao najvjerojatnijim dokazom Dobrilina života, djelovanja i razmišljanja pružiti cjelovit prikaz Jurja Dobrile kao svećenika, političara i preporoditelja. Iz tog je razloga gradivo prikazano na plakatima svrstano na način da zaokružuje pojedine najvažnije cjeline njegova života ili djelovanja te je podijeljeno u deset cjelina. Radi se o sljedećim cjelinama: *Životopis Jurja Dobrile, Školovanje Jurja Dobrile, Biskup Poreč i Pule, Biskup Trsta i Kopra, Zastupnik naroda Istre, Preporoditelj naroda Istre, Naša sloga, Stvaralaštvo Jurja Dobrile, Odnos s J. J. Strossmayerom te Smrt i ostavština*. U postav izložbe uvršteno je, prije svega, dosad neobjavljeno arhivsko gradivo s naglaskom na Dobriline rukopise koje je upotpunjeno fotografijama, digitalnim snimcima portreta, novinskim člancima, ostalom dokumentacijom i citatima iz Biskupove korespondencije.

Prvu i uvodnu cjelinu čini prikaz života Jurja Dobrile. Ova će cjelina, uz narativni opis, biti prikazana gradivom koje svjedoči o Dobrilinu životu, kao što je upis u matičnu knjigu rođenih, bakro-

biskupa Jurja Dobrile

pis rodne kuće Jurja Dobrile, upisi o krštenju djeteta te dijelovi korespondencije. Potom će se kao svjedočanstvo Biskupova intelekta i trajne izvrsnosti u školovanju u jednoj cjelini naći *Školovanje Jurja Dobrile*, od početaka u osnovnoj školi u Tinjanu do završetka doktorata

Arhiv se prilikom postavljanja izložbe i izrade kataloga vodi riječima dr. Matka Mandića, svećenika, preporoditelja i zastupnika u Pokrajinskom saboru i bečkom Parlamentu, a koje su objavljene na stogodišnjicu Biskupova rođenja 1912.: Na ovom mjestu valja ponoviti riječi kojem od naših listova izdali, i tako zaboravi i propasti oteli. Ovakvu, svakomu Hrvatu Istre milu i svetu biskupovu ostavštinu, imalo bi se gdje na sigurno spraviti i potomstvu sačuvati.

u Augustineumu Beču. Cjeline koje se odnose na djelovanje Dobrile kao biskupa Poreča i Pule i Trsta i Kopra za-uzet će prostorno četiri plakata, zbog važnosti naglašavanja ovih funkcija za ostale segmente Dobrilina djelovanja. Cjeline sadrže gradivo koje predstavlja izvore ovlasti Biskupa, njegovu brigu za moralni i duhovni napredak vjernika, skrb za materijalno i moralno stanje svog svećenstva, izvještaj Svetoj Stolici. U cjelinu koja obrađuje Dobrilino političko djelovanje, koja je naslovljena *Zastupnik naroda Istre*, ulaze izlošci koji najjasnije prikazuju njegov politički rad i mišljenje. Pritom valja naglasiti da se cjelina temelji na preslikama zapisnika sjednica, dopisa Zemaljskom saboru

Obavijest o smrti biskupa Dobrile objavljena u Našoj slozi

Markgrofovije Istre te privatnoj korespondenciji koja se tematski odnosi na njegovo političko djelovanje. Ovaj je dio upotpunjene slikama zgrade Sabora u Poreču. Cjelina koja prikazuje Dobrilin preporodni rad temelji se na korespondenciji sa župnicima Biskupije o podjeli molitvenika *Otče budi volja twoja* i drugih izdanja vjernicima, o školovanju djece te o osobnom angažmanu pri školovanju djece. Uz navedeno, posebno je prikazana njegova stipendijska zaklada, zbog čega ga je Car nagradio primanjem u Red željezne krune i podjelom ordena II. reda. Cjelina je upotpunjena molbam za pomoć i zahvalama za pruženu pomoć. Nezaobilazno poglavje izložbe je Dobrilin *Straralački rad*. U ovu cjelinu bit će uvršteni: molitvenici *Otče budi volja twoja* i *Mladi bogoljub*, kalendar *Istran* u kojem su objavljene Dobriline basne i poslovice, rukopisi drugih izdanja na kojima je radio te korespondenciju koja se odnosi na njegovo književno djelovanje. Cjelina *Naša sloga* zasebno se naglašava kao prva tiskovina na hrvatskom jeziku na području Istre, a koja bez Jurja Dobrile u tom trenutku ne bi mogla biti pokrenuta. Ovdje su prikazani dopisi Antunu Karabaiću, prvom uredniku ovog dvotjednika, korespondencija s Matkom Baštanom, pisma upućena župnicima u kojima preporuča čitanje i skupljanje preplate za *Našu slogu* te naslovna stranica prvog broja istog lista. Prijateljstvo između Jurja Dobrile i Josipa Jurja Strossmayera već je poznato, a obrađeno je u cjelini koja je naslovljena *Odnos s J.J. Strossmayerom*, u kojoj se na temelju sačuvane korespondencije nastoji što jasnije predočiti njihova suradnja, zajednički stavovi, mišljenje o politici i vjeri. Izložbu zatvara cjelina *Smrt i Ostvarština* biskupa Dobrile.

Crkva na udaru

Dok se pučanstvo polako prilagođavalо nastalim prilikama, nova vlast budno je pazila na djelatnost Crkve bojeći se da njezini djelatnici i druga «reakcija» ne ugroze «vlast radničke klase». Komunisti, narodna omladina, AFŽ (žene) i dr. poticani su na svojim sastancima da napadaju svećenike i crkvene objekte, kako bi Crkvu izolirali od naroda.

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Prve godine koje su slijedile iza rata bile su burne i vrlo teške za pučanstvo Istre jer se radilo ne samo o novoj državi nego i novom, komunističkom režimu. Treba znati da je tada sva Hrvatska tugovala zbog mnogih koji su stradali u ratu i poraću, kao i zbog posljedica ratnih razaranja i neimaštine. Zbog masovnog odlaska talijanskog svećenstva, na preostale domaće svećenike u Istri pala je velika briga za pokrivanje mnogih ostavljenih župa. Činjenica da je već 1945. zauzimanjem Bože Milanovića otvoreno sjemenište u Pazinu bila je spasonosna za dušobrižništvo Istre. U ovo sjemenište došli su također kandidati iz Poreča, Kopra, kao i iz drugih krajeva Jugoslavije.

Budući da su državne vlasti osigurale glavninu Istre za Jugoslaviju, komunisti više nisu imali obzira prema hrvatskom svećenstvu, nego su pokazivali svoje pravo lice. Crkva je više godina iza rata proživljavala progon i svakovrsna ponižavanja, no, ona se zapravo time još više jačala. Dok se pučanstvo polako prilagođavalо nastalim prilikama, nova vlast budno je pazila na djelatnost Crkve bojeći se da njezini djelatnici i druga «reakcija» ne ugroze «vlast radničke klase». Njihovi žbiri pažljivo su slušali crkvene propovijedi, ne bili u njima našli kakav politički prizvuk, pratili kretanje svećenika i pazili s kime se druže i što govore. Komunisti, narodna omladina, AFŽ (žene) i dr. poticani su na svojim sastancima da napadaju svećenike i crkvene objekte, kako bi Crkvu izolirali od naroda. Biskup Nežić pobilježio je u svojoj kronici niz napada na svećenike i župne uredje, a o tome još više možemo naći

u knjizi «Udarit će pastira» vlč. Ivana Graha. Nakon proljeća 1947. kad je Istra ostavljena Jugoslaviji, napadi crvenih aktivista na svećenike postali su sve učestaliji. Tako je u lipnju vlč. Rodolfo Toncetich, župnik Vodnjana, jedva izbjegao zatvor koji mu je prijetio zato što je održao tijelovsku procesiju, premda ju je prijavio. Upozoren je da se spremi njegovo uhićenje te da nakon slavlja neprimjetno izide iz sakristije i biciklom pobjegne u Trst. Iz župne kuće u Raši drugovi su istjerali župnika vlč. Antuna Prodana i u nju uselili jednu obitelj. Slično su vlasti učinile u Sv. Lovreču Pazenatičkom, u Krnici, Žbandaju, Sv. Ivanu od Šterne i dr. U kolovozu 1947. dospio je u zatvor vlč. Leopold Jurca jer vlastima nije prijavio trodnevne duhovne vježbe u pazinskom sjemeništu za stotinjak djevojaka. Župnik Trviža Štegel bio je 15 dana u zatvoru i dobio 100 dana zabrane držanja vjerouarka jer je nestošnom dječaku dao pljusku. Vlč. Antun Cukarić bio je nekoliko mjeseci u istražnom zatvoru zato što je za vrijeme rata spašavao ljudi od Nijemaca i fašista. Naime, to je mogao činiti, govorili su, tek kao njihov suradnik. Da nije više robijao, treba zahvaliti vlč. Milanoviću, koji se za njega zauzeo. Vlč. Ivan Jelovac bio je 15 dana u zatvoru jer je u crkvi rekao istinu kako se djeci u školi govoriti da Krist nije postojao. Isti Jelovac za vrijeme služenja vojne obvezne 1949. pozvan je da bude doušnik vlasti. Budući da je tu ponudu odbio, osuđen je od vojnog suda na 10 mjeseci prisilnog rada. Takvih i sličnih «bisera» bilo je bezbroj i to se nastavljalo još godinama. Neki su svećenici napadani kamenjem, druge su lažno noću zvali «bolesnicima» da ih iz zasjede napadnu,

Mons.
Jakob Ukmăr

na različite su načine ometani u obavljanju službe, mularija je huškana da razbijaju crkvene prozore, vrata i dr. Iste 1947. godine vlasti su naredile oduzimanje crkvenih matica jer «druzi» nisu imali svojih knjiga. To je tobože bilo privremeno, dok ih oni ne prepišu, ali u praksi, malo je što vraćeno ili su sami svećenici morali praviti prijepise. Neki su, odbijajući predati knjige, dospjeli u zatvor, kao npr. 1948. vlč. Premate, župnik pulske katedrale. Starije maticne knjige danas se čuvaju u Državnom arhivu u Pazinu. Istra i široka javnost najviše su se zgrozili «incidentom» – kako su ga zvali – u Lanišću.

Mučeništvo Miroslava Bulešića

Budući da u jugoslavenskom dijelu Tršćansko-koparske biskupije u vrijeme rata nije bilo krizme, biskup je Santin to odlučio učiniti ljeti 1947. Kao što smo već rekli, njegov pokušaj da je podijeli u Kopru nije uspio jer je tu doživio grub fizički napad. Zbog toga je za izvanrednog djelitelja krizme u hrvatskom dijelu Istre imenovao mons. Jakoba Ukmara, Slovenca iz Trsta, protiv kojega vlasti nisu imale nikakvih primjedaba. No, komunisti nisu s time bili zadovoljni jer su oni planirali ovdje sresti i napasti samog biskupa. Mons.

komunista

Ukmar se uredno prijavio vlastima u Pazinu i dao im raspored održavanja svih slavlja u 34 župe, gdje ga je očekivalo 3820 kandidata za krizmu. Drugovima je ovaj raspored bio jedina utjeha i došao im je kao naručen jer su se tako mogli na vrijeme pripremiti za «doček» uglednog gosta. Monsinjor je mirno započeo u Pazinu 17. kolovoza i nastavio na Pazinštini i Žminjštini. Pratio ga je vlč. Leopold Jurca. U Tinjan se nisu usudili doći jer je rulja, naoružana seljačkim oruđem, branila kumovima i krizmanicima pristup crkvi. Zbog toga su se ljudi u Kringi pripremili da odbiju eventualni napad pa je tamo sve prošlo mirno. U Buzetu se za 23. kolovoza 1947. pripremalo 700 djece i mlađih krizmanika. Ovdje je Ukmara pratio mlađi svećenik Miroslav Bulešić, vicerektor i profesor u pazinskom sjemeništu. Bijesni što im nije došao biskup i što se toliko mlađih javilo za krizmu, partijci su odlučili spriječiti održavanje svečanosti. «Svečani doček» organizirala je drugarica Dina Zlatić, sekretarica SKOJ-a. Glavna parola napadača bila je: «Nećemo krizmu, hoćemo biskup!» Drugove je posebno irritirala glasina da kumovi (=svjedoci vjere) ne mogu biti članovi protuvjerskih organizacija, što su oni poistovjećivali sa svim borcima, oslobođiteljima Istre. Dakle, u Buzetu pri kraju mise kad je počinjala krizma, organizirana je rulja upala u crkvu psujući Boga i Majku Božju i silom raspterjala krizmanike i kumove uz povike «Živio Tito, živila Partija, živio Staljin!» Uzalud su izgrednike pokušali smiriti svećenici Miroslav Bulešić i Srećko Štifanić, ovaj inače narodni zastupnik u Saboru Hrvatske. Vlč. Štifanić je čak pošao u općinu tražiti zaštitu pa je šef Unutarnjih poslova namjeravao poslati jednog milicionara da napravi red. Tada ga neka viša «faca» zaustavi rekavši da narod ima svoje račune koje želi poravnati. Iz toga je posve jasno odakle je sve ovo orkestrirano. Budući da se mir nije mogao uspostaviti, svećenici su odustali od krizme. «Naš plan je uspio», rekla je jedna drugarica. Svećenici

Panorama Lanišća

su se dvoumili treba li poći u susjednu kapelaniju Črnicu i tu obaviti krizmu jer su demonstranti u Buzetu vikali: «Nećemo krizmu u Črnicil!» Međutim, tamo se rulja nije pripremila ili nije osjećala jakom pa je krizma protekla u redu. Kad su se svećenici pješice vraćali u Buzet, jedna ih je žena upitala: «Što se vi ne bojite umrijeti?» «Samo se jednom umire», odgovorio je vlč. Bulešić.

Sutradan, 24. kolovoza 1947. spremala se sv. potvrda u Lanišću za 237 krizmanika. Župnik vlč. Stjepan Cek je preko nekih kanala obaviješten da će doći do napada i da njega žele »sasjeći na komade». Osim toga saznao je da je prošlih dana «noć odnijela» vlč. Alojza Kristana, župnika susjednih Muna, koji je djecu spremao za krizmu. Zato se u Lanišću narod organizirao i čuvalo stražu pred crkvom. Da bi izbjegli napad, svećenici su odlučili krizmu obaviti sat ranije nego je planirano. U crkvi su uz svećenike smjeli ostati samo krizmanici i kumovi. Krizmanje se moralo obavljati u nekoliko navrata zbog onih koji su kasnili jer su sprečavani na putu i morali su ići zaoobilazno. Organizirana klatež skupljena odasvud, njih četrdesetak, naoružana noževima i toljagama, shvaća da je prevarena i hoće silom ući u crkvu, ali ih u tome sprečavaju muškarci sa štapovima. Tako je došlo do žestoke borbe štapovima i kamenjem nekih pola sata. Bilo je ranjenih s objiju strana. Milicija je došla kad je sve bilo gotovo. Rulja se povukla stotinjak metara i uz alkohol dogovarala novu akciju, tj. da na svećenicima naplate svoj neuspjeh,

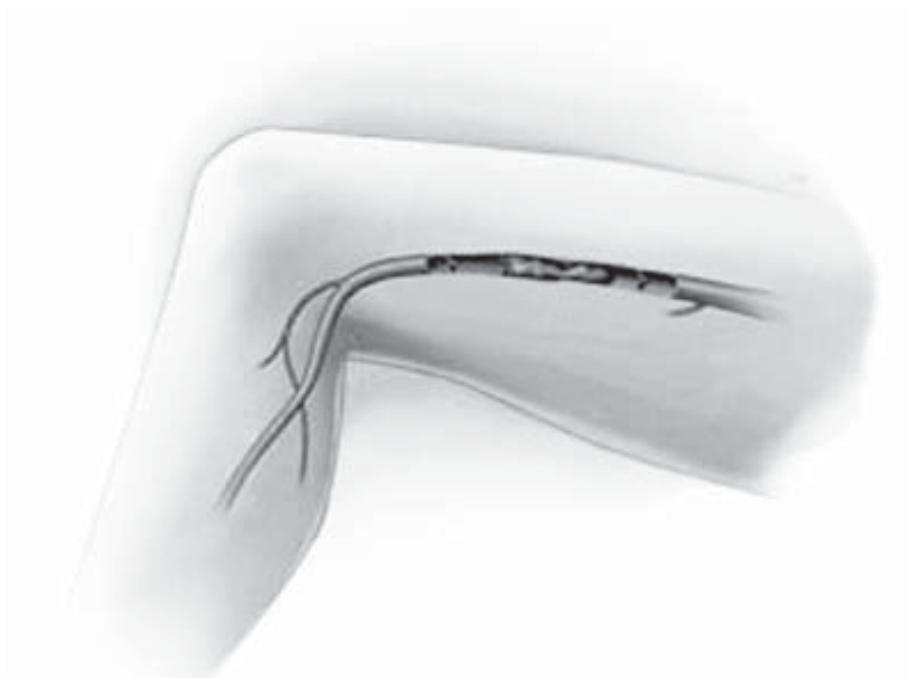
da ubiju svu trojicu. Pred očima jednog milicionara pijani su divljaci ušli u župni stan, stali razbijati pokućstvo i prozore tražeći svećenike. Župnik Cek se sakrio pod stube u prizemlju, mons. Ukmara su našli na katu, rastrgali mu odjeću i pretukli do smrti, a vlč. Bulešića u prizemnoj sobi nađe bijesni «antifašist» iz Brgudca, Slavko Sanković, koji mu dvaput zarine nož u grlo i tako ga ovjenča mučeničkom palmom. Posljednje su mu riječi bile: «Gospodine, spasi moju dušul!» Tko bi rekao da se i u ovo naše moderno vrijeme koje se razbacuje idejom slobode, mogu događati mučeništva slična onima iz prvih stoljeća kršćanstva? Držeći da su dvojicu svećenika ubili, jedan je ubojica govorio: «De je uni treti vrah? Dva smo regulari, de se skriva uni treti?» Mons. Ukmara su polumrtva, onesvještena, dovezli u Pazin i pozvali hitnu pomoć iz Trsta koja je brzo došla. No, drugovi su zabranili voziti ranjenika u Trst htijući izbjegći međunarodnu blamažu, pa su ga odvezli u riječku bolnicu. Uzalud, već istog dana Radio New York javljao je vijest o brutalnom ubojstvu. Mons. Ukmara su 5. rujna iz bolnice prebacili u pazinski zatvor gdje je bio do suđenja (29. IX.). Bilo je za očekivati, a to je htjela i prežalosna Bulešićeva majka, da se smrtni ostaci vlč. Bulešića pokopaju u rodnom Svetvinčentu. No drugovi, bojeći se da bi to mogla biti opasna manifestacija protiv režima, naredi da se pokopa u Lanišću i da na sprovod smije doći samo bliža rodbina. Oni koji su htjeli ipak prisustvovati, zaustavljeni su na putu.

Bolesti vena: duboka venska tromboza

Tromboza može nastati zbog poremećaja u zgrušavanju krvi, zbog oštećenja unutarnjeg sloja vene ili radi staze krvi. Bitno je naglasiti da do tromboze može doći, među ostalim, i nakon operativnog zahvata, imobilizacije nakon prijeloma kostiju te u sklopu neke zločudne bolesti.

Piše mr. sc. Andrej ANGELINI, dr. med.

Venska tromboza nastaje zastojem tromba (krvnog ugruška) u veni. Mogu biti zahvaćene površinske vene što se naziva superficialni tromboflebitis ili duboke vene pa se govori o dubokoj venskoj trombozi. Tromboza može nastati zbog poremećaja u zgrušavanju krvi, zbog oštećenja unutarnjeg sloja vene ili radi staze krvi. Bitno je naglasiti da do tromboze može doći, među ostalim, i nakon operativnog zahvata, imobilizacije nakon prijeloma kostiju te u sklopu neke zločudne bolesti.

Klinička slika

Simptomi akutne bolesti razvijaju se tijekom nekoliko sati do nekoliko dana. DVT može biti asimptomatska ili se može očitovati različitim stupnjevima osjetljivosti, bolnosti, eritema, otekline, topline, promjenama boje kože ili istaknutim površinskim venama. Osjetljivost i bol javljaju se pri stajanju i hodanju, a olakšaju se mirovanjem s uzdignutom nogom. Maksimalna bol javlja se pri savijanju skočnog zgloba s ispruženim koljenom ili pri ustajanju s ispruženom nogom što se naziva Homanov znak i osnovno je za razlikovanje od obične mišićne боли.

Dijagnoza

Postavlja se na osnovi kliničkog pregleda pacijenta, s time da pozitivni Homanov znak ne znači i prisutnost DVT-a. Koriste se i kaogulacijski testovi te test iz krvi nazvan D-dimer. Uredna vrijednost D-dimera isključuje postojanje DVT-a, dok povišena vrijednost D-dimera samo budi sumnju na postojanje DVT-a. Standardna

metoda za dijagnostiku DVT-a je color dopler vena – neinvazivna ultrazvučna pretraga koja je apsolutni pokazatelj postojanja DVT-a. Ako se na vrijeme ne dijagnosticira, tromb iz vene može doprijeti preko desne strane srca u plućnu cirkulaciju te tako izazvati po život opasno stanje koje se naziva plućna embolija!

Liječenje

Kod dokazane ili samo prisutne sumnje na DVT, bolesnik se odmah mora hospitalizirati jer je nužno spriječiti plućnu emboliju i kroničnu vensku insuficijenciju. U terapiji se ordinira heparin u trajnoj infuziji ili danas prisutni preparati niskomolekularnog heparina koji se daju malim injekcijama u potkožni sloj kože. Bolesnik leži s nogom u povišenom položaju s elastično kompresivnim zavojem ili elastičnom čarapom. Potrebo je

mirovanje! Ako se dokaže DVT, prelazi se na oralnu terapiju antikoagulatnih lijekova, redovito se kontrolira vrijeme zgrušavanja te kada je ono u referentnim vrijednostima, ukida se heparin te se prelazi na oralne antikoagulanse – to su antagonisti vitamina K, a duljina uzimanja ovisi o svakom pacijentu. Treba naglasiti da doza lijeka prilikom otpusta iz bolnice često nije končna. Naime, potrebno je redovito kontrolirati vrijeme zgušavanja u Djelatnosti za Transfuziologiju te se doza lijeka određuje prema navedenom vremenu. Po otpustu iz bolnice svakako se treba javiti transfuziologu čija je domena određivanja doze lijeka.

Također je po otpustu iz bolnice potreban kontrolni color dopler vena u razmaku oko 1 – 3 mjeseca od postavljanja dijagnoze DVT-a te kontrola kod izabranog liječnika, kao i specijalista koji se bavi bolestima krvnih žila.

Čakule pod ladonjon

Zvane: Hoj bliže, kumpare, pod debeli hlad ladonje na žluk bevande i besid. Pušti jedan hipac delo, ono je pravo če te čekati.

Jože: Vero pak če, i zaspravje, po majku brkastu. Su mi deboto vargule škopjale ud te sparine i vrućine.

Zvane: Samo nemoj da prištapiš i pridebuliš. Pi čuda vode. Srkni i friškega temperanja; to ti je najboje za ugasit žežu. Altroke vna žineta eli kako vraniča se vno zove!? Mi se pra da je učinjena ud bobic smrikve...

Jože: Ma hoj zaloj bolí. Ni ga ča je temperanje z vinski vosten. Kako ča su vajk pili naši kampanjoli. To su dobre stare provane stvari.

Zvane: Uživa san u Tilovskoj procesiji. Mi se pra kako da san se torna u ditinstvo. Naša mista, naši gradiči, naši komuni bili su tega dana raskantani, darovani molitvon, kantanjen i svirkon. Divota za viti i biti kus tega.

Jože: A meni je drago bilo viti vele vognje, eli žižnje, kresove, kako hi nidi zovu, di se h nebu dižu a dim kadí i ubahiža pridašča, kružere i lihe na viliju Ivanje i Petrove. Lipo je da se ti običaj ni zatrja.

Zvane: San čutija niku draginju u prsi. A danas je sve nervožo i stilo bi se sve učiniti na laku ruku. Tako imaš certe agencije za krštenja, pire, funerale i sve ča biš stija. Samo ubrneš broj telefona i naručiš. Oni sve regulaju vreda i ekspresno kako da naručiš čripnju z janjetinom.

Jože: Je za svaku pohvalu da su naši književniki digli glas za štabeli naš jazik hrvacki, da gremo u Jevropu, ko već moramo, z pravin i regulanin jazikon ki će stati rame zuz rame z drugima, vržmo reći, velikima jaziki.

Zvane: Kumpare moj dragi, ma ča je zaspravje naš dični biskup Milovan poša u penzion?

Jože: U penzion forši, ma u mirovinu nikako. Vajk vridan kako čela i mrav, a sad, zgleda, kako čujen, da je vanca biti 'zmaj'. Su ga poštimali i uzeli u svoju kumpaniju vrlji hrvacki zmaji.

Zvane: Vero pak je zamerita, čovik moj dragi!

Jože: Da, na viru Boga.

Zvane: Bojža voja, kumpare.

Jože: Pojmo si mi, kumpare moj, utočati noge u more.

Zvane: E, ta ti vaja!

Marija Mogorović Crljenko: Druga strana braka

U izdanju nakladnika Srednja Europa d.o.o. 2012. godine izašla je knjiga Marije Mogorović Crljenko Druga strana braka uz podnaslov *Nasilje i ilegitimnost u (izvan)bračnim vežama na području Porečke biskupije u prvoj polovici 17. stoljeća*

„Ovo je priča o drugoj strani braka i sklapanju braka, o svemu onome što je rušilo ustaljene norme i činilo brak faktorom društvene (ne)stabilnosti. U ovoj sam knjizi nastojala opisati sklapanje braka, ali i njegov kraj u situacijama u kojima nije bio u skladu s općeprihvaćenim načelima tadašnjeg društva, a posebno sam u tome promatrala nasilje i nezakonitost. Nastojala sam se prepustiti izvorima i dopustiti da oni ispričaju priču o drugoj strani braka na području Porečke biskupije prije četiristotinjak godina. U nekim situacijama ti izvori ruše stereotipe, a u tome i leži njihova čar. Istraživanjem sam nastojala prikazati i funkcioniranje bračnog crkvenog prava, uz svjetovno koje sam već ranije istraživala. Unatoč tomu što sam na taj način obuhvatila bračnu problematiku i iz svjetovnog i iz crkvenog kuta gledanja, čini mi se da sam ovim istraživanjem tek otvorila pojedine teme o kojima u našoj historiografiji ili uopće nije ili je vrlo oskudno pisano pa se nadam da će ova knjiga biti poticaj i drugim istraživačima za proučavanje slične problematike, posebice u drugim područjima Hrvatske za koja slična istraživanja, osim donекле za Dubrovnik, još nisu rađena.“

(Iz Predgovora, autorica)

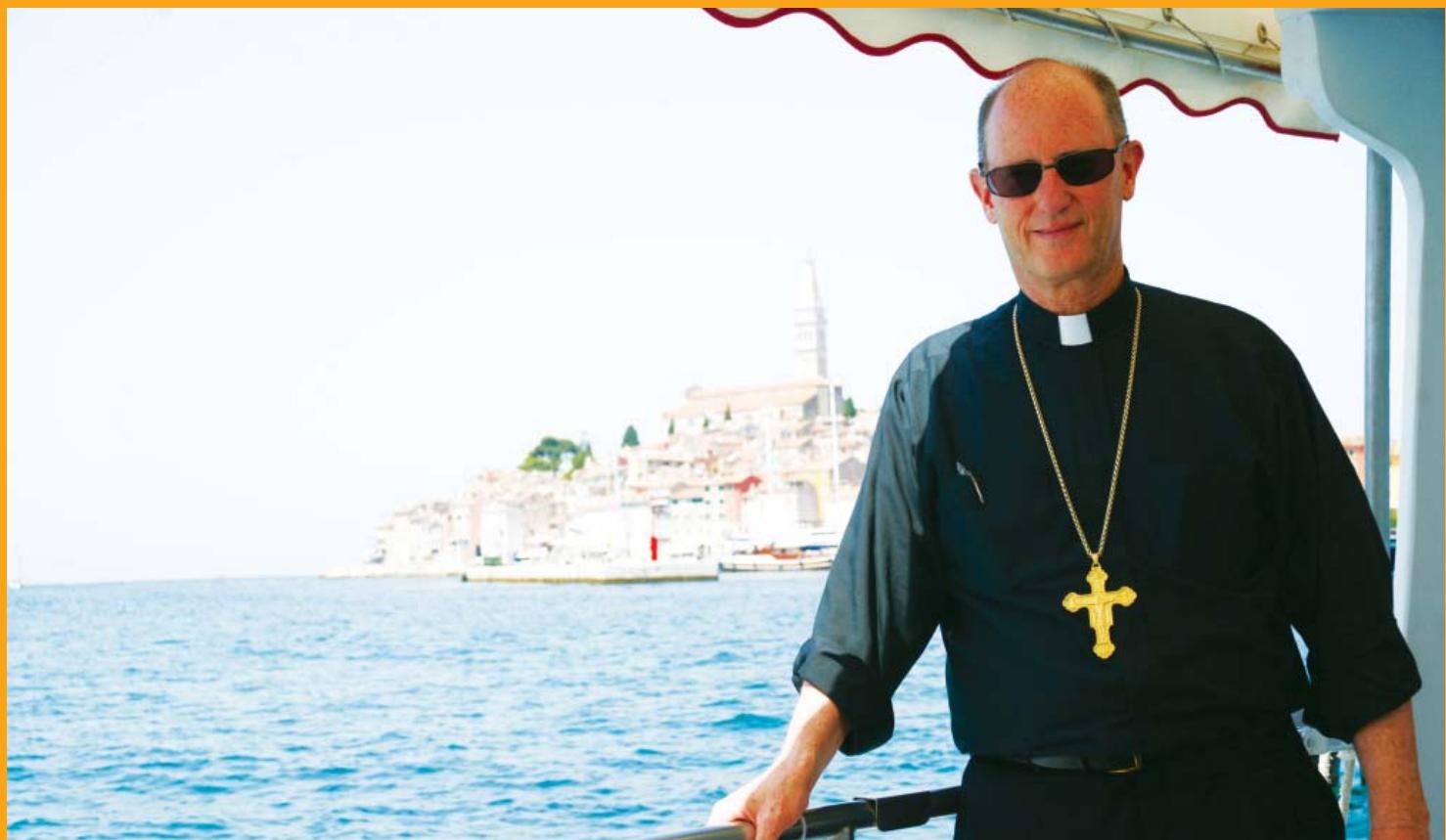

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Titularni biskup biskupije Cisse u Istri

ROVINJ James Douglas Conley, pomoćni biskup Denvera i titularni biskup drevne Cisse boravio je u posjetu Porečkoj i pulskoj biskupiji i Gradu Rovinju. Za povijest Cissanske biskupije važni su podaci od 3. studenoga 579. o blagoslovu nove crkve sv. Eufemije u Gradu nedaleko Akvileje na kojoj je prisustvovao biskup Vindemije koji je nešto kasnije bio zarobljen i odveden u Ravenu k egzarhu Severu. Podatak o cissanskom biskupu Ursinu nalazimo na Rimskom saboru što ga je 680. sazvao papa Agaton kako bi riješio pitanje monoteizma. Mons. Conley odlučio je detaljnije upoznati se s poviješću Cisse. Uz asistenciju mjesnog ordinarija Kutleše, župnika Milana Zgrablića, mostarskog kancelara vlč. Ante Luburića, tajnika u Kongregaciji za biskupe vlč. Tomasa Powersa i vlč. Vladimira Brizića predvodio je euharistijsko slavlje. U propovjedi je mons. Kutleša povezao hod Jaira k Isusu s dolaskom na „svoj“ teritorij koji je mons. Conley učinio doletjevši do Istre. Nakon svete mise vlč. Milan Zgrablić pokazao je župnu crkvu i sarkofag s relikvijama sv. Eufemije te detaljno opisao povijest i današnje stanje župe.

Razgledavanje je završilo posjetom i blagoslovom prostora za kojeg stanovništvo Rovinja i nekoliko uglednih povjesničara vjeruje da je bilo sjedište biskupije Cisse. (Ante TEKLIĆ)

Sljedeći broj Ladonje izlazi 19. kolovoza